БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган.

№ 216 (8741)
СЕНТЯБРИИН 12 ПЯТНИЦА 1958 он

Сэн 20 мүнгэн

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Хартаабхаяа хаһа саг соонь, һайнаар хуряажа абаха

КПСС-эй XXI съездые ерэхэ жэлэй зарлаха гэһэн партиин Центральна Комитедэй Пленумэй шиидхэбэриие республикымнай ажалшад һайшаан угтаад, тэрэнэй дэлгэрэнгэй ажалай шэнэ амжалта туйлахын түлөө бүри эршэмтэйгээр ажалдаа оробод. Олохон аймагуудай түрүү колхоз, совхозууд таряа хуряалгаяа дүүргээд, түбхын түрэлэй хүсэд хүрэхэ хүрэнгын үрэһэ хааха зорилготой.

...рэн түрын удхашанартай энэ хүдэлмэриие ойрын үдэрнүүдтэ эрхимээр һайнаар дүүргэхэ гээшэ колхоз, совхозуудай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

...ихэтэй хамта хартаабха, овощной ургасые эмхи гуримтайгаар, ...э хоролтогүйгөөр суглуулжа ...а харюусалгатай зорилго колхоз, совхозуудай урда табигдана. ...гэхэдэ, хартаабха хадаа эдеэ хоолой шухала зүйл байхаһаа гадна малай һайн тэжээл болодог, мүн ...хоолой промышленностьда үргэнөөр хэрэглэгдэдэгынь мэдээжэ.

...нөө хартаабха малтаха саг тулаад ерээ, зарим нютагуудта оройтошье байна. Тиимэһээ, хаа хаанагүй хартаабхаа малтажа эхилхэ ...тэй болоо. Гэбэшье, олохон колхозууднай энэ хүдэлмэреэ үшөөл ...эдүй, нобшоржо байһаар. Жэшээлхэдэ, республика соогоо Заиграевын колхозуудай ехэ хартаабха ...дагынь элитэ. Теэд эндэхи олон колхоз мүнөө болотор хартаабхаяа малтажа эхилээдүй. Мүн Байкало-Кударын, Прибайкальска, Кударын, ...гын аймагуудай колхозууд баһал унжагайрһаар.

...нэ байдалай шалтагаан юуб гэхэдэ, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд таряа хуряалтаяа дүүргээд хартаабха малтажа эхилхэ гэд, биратай юумэ хэнэгүй. ...хэдэн колхозууд таряа хуряалгын тэжээл бэлэдхэлгэ, хартаабха, овощь хуряалгые тааралдуулан зэргэ ябуулжа шадангүй, ...ээ ортожо байнхай.

...лохон колхозууд хартаабха малтажа эхилээшье һаа тон удаанаар ...на. Мухаршэбэрэй аймагай ...нэй нэрэмжэтэ колхоз хартаабха малтаһаар үнихэн болоо. Теэд, ...э болотор миил 3—4 гектар хураа гэһэн мэдээн оробо. Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 66 гектар хартаабха тариад, тэрэнэйнгээ миил дүрбэхэн гектарыень малтаад байна. Гээгдэлдэ ороһон болобошье, хартаабха хуряадаг машинаяа хэрэглэдэггүйнь гайхалтай. Ажалаа энэ мэтээр эмхидхэбэл тон таарамжагүй, саашадаа тэсэшэгүй ябадал болохонь дамжаггүй. Тиимын тула эдэ дутагдалнуудаа дары усадхажа, хартаабха малтаха хүдэлмэридэ онсо анхарал хандуулха, тэрэниие һайнаар эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ шухала.

Хартаабха хуряалгада колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд олоороо элсүүлэгдэжэ, ажалынь зүбөөр эмхидхэгдэхэ ёһотой. Городуудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон студентнэр энэ талаар ехэхэн туһа хүргэхэ байна.

Республикын колхоз, совхоз бүхэн шахуу хартаабха малтаха машинануудтай болонхой. Тэдэниие бүтээсэтэйгээр хэрэглээ һаа, хартаабха малталга хурдан түргэнөөр дүүргэгдэхэ, ажалынь хүнгэржэ үгэхэ гээшэ. Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, механизаторнууд болон колхознигууд энээндэ анхаралаа хандуулжа, малтаха, зөөхэ машинануудаа хүсэдөөр ашаглахын тула шармайн оролдохо ёһотой.

Түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо шухала. Хартаабха малтадаг комбайнай бүтээсые бүри ехэ болгохо тухай Мухаршэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой комбайнер Михайловай дурадхаһан һанамжа, тэрэнэй дүй дүршэлые олон механизаторнууд дэмжэхэ, халан абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

Хартаабхаа гээлтэ хоролтогүйгөөр суглуулаад, гэмтээн гутаангүй хадагалха тухайда мүнөөнһөө һаналаа табиха хэрэгтэй. Һайн амһарта, хадагалха байрануудай эртээнһээ бэлэдхэгдээ һаа, хартаабхын хүлдэхэ гэмтэхэ ушар тохёолдохогүйнь элитэ.

Республикын колхоз, совхозууд эгээл һайн хартаабха гүрэндөө тушааха, үрэһэн болгохоор хадагалха даабаряа амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө эрид шууд тэмсыт. Тиигэбэл хойто жэлэйнгээ баян ургасын һуури табижа, городой ажалшадай эрилтые хүсэд бүрин хангажа шадахалта.

Хартаабхаа хаһа саг соонь, һайнаар хуряажа абахын түлөө мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ АЖАЛШАД КПСС-эй XXI СЪЕЗДЫЕ АЖАЛАЙ ШЭНЭ АМЖАЛТАНУУДААР УГТАХААР БЭЛЭН

КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съезд зарлаха тухай партиин ЦК-гэй сентябриин 5-да болоһон Пленумэй тогтоолдо зорюулһан митинг мяха-консервын комбинадта һаяхан болобо. Комбинадай хүдэлмэрилэгшэд партиин XXI съездын хүндэлэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа. **Зураг дээрэ:** мяха-консервын комбинадай партийна организациин секретарь нүхэр А. Лебедев митинг дээрэ үгэ хэлэжэ байна.

Л. Хайдуровай фото.

Шэнэ уялгануудые абаба

Улан-Удын сэмбын фабрикын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад юрын халаанай һүүлээр митингдэ сугларжа, КПСС-эй ээлжээтэбэшэ съезд зарлаха тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолтой танилсаба.

Фабзавкомой түрүүлэгшэ нүхэр Ноздреватых фабрикын хүдэлмэрилэгшэдэй митингые нээгээ. Партиин ЦК-гэй сентябриин Пленумэй тогтоол тухай тобшоор хэлэжэ үгөөд, саашанхи зорилго тушаа тогтон тэмдэглэбэ.

Митинг дээрэ олон хүн үгэ хэлээ.

—Партиин съезд бүхэн манай орониие улам саашадань хүгжөөн бадаруулха хараа түсэб зохёодог,— гэжэ главна инженер нүхэр Жернов мэдүүлбэ. Ойрын 5 жэл соо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ тоо баримта энэ съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэнь. Үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин хүн бүхэндэ хүртэсын талаар эгээл хүгжэнги хариин гүрэнүүдые хүсөөд, ахижа гараха гэһэн зорилгоёо дүүргэхын тула ехэ алхам хэгдэхэ болоно. Манай ороной экономикын хүгжэхэтэй хамта арад зоной байдал улам һайжарна. Манай партиин үдэр бүри табидаг анхарал оролдолгодо харюу болгон, фабрикын хүдэлмэришэд улам һайнаар хүдэлхөөр зоригжонхой. Бүтээн гаргадаг продукциингаа шанарые бүри һайн болгохын түлөө тэмсэхэбди.

Удаа тээнь нэхэлгын цехын хүдэлмэришэд Иванова, Демина гэгшэд үгэ хэлээ. Партиин XXI съездын хүндэлэлдэ зорюулан бүри һайнаар хүдэлхэ тухайдаа эдэнэр мэдүүлбэ. Нүхэр Иванова һарынгаа түсэб 115 процент, нүхэр Демина—140 процент дүүргэхэ уялга абаа.

Фабрикын хүдэлмэрилэгшэд партиин XXI съездын хүндэлэлдэ мүрысөө эмхидхэхэ гэжэ шиидээд, энэ жэлэй IV квартал соо түсэбһөө гадуур 20 мянган метр бүд үйлэдбэрилэн гаргаха уялга абаа.

В. Ноздреватых.

Хүдэлмэришэдэй үгэ

Үсэгэлдэр, түрүүшын халаанай һүүлээр Улан-Удын модоной заводой модо хюрөөдэлгын цехын улаан булан соо ажалаа дүүргэһэн хүхюутэй, зугаатай хүдэлмэришэд олоороо сугларанхай байба.

Эдэнэр партиин ЦК-гэй энэ оной сентябриин 5-да болоһон Пленумэй тогтоолые халуунаар һайшаан угтажа, танилсаба.

1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ контрольно тоонуудые хаража үзэхын тула КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съездые зарлаха тухай партиин ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэриие манай заводой бүхы хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад үнэн зүрхэнһөө һайшаан, ажалай дэбжэлтээр угтажа байна.

—Эдэ үдэрнүүдтэ заводойхиднай Казахстанай болон Алтайн таряашадай тусхай захил дүүргэжэ, элеваторта хэрэглэгдэхэ ехэ халхабша, хабтагайнуудые бүтээн эльгээжэ байнхай. Энэ даабаряа болзорһоонь урид, эрхимээр дүүргэхын тула Пленумэй шиидхэбэреэр зоригжоһон хүдэлмэришэн бүхэмнай эршэмтэйгээр ажаллана,—гэжэ заводой партийна организациин секретарь нүхэр Паньков хэлээ. Удаань хүдэлмэришэдэй заводской комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Драган үгэ абаад, иигэжэ хэлэбэ:

—Партиин ЦК-гэй XXI съездые ажалай бэлэгээр угтахын тула урид абаһан социалистическэ уялгануудаа шэнэдхэн, барилгын модо, элдэб хэрэгсэл үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэб декабриин 10-да дүүргэхэ уялгатай һаа, мүнөө тэрэнээ декабриин 5-да сүм дүүргэхэ, байгша ондо түсэбһөө гадуур 13 мянган кубометр барилгын хэрэгсэлэй модо хюрөөдэжэ гаргаха байгаа һаа, тэрэнээ жэлэй эсэс болотор 15 мянган кубометр хүргэхэ ёһотойбди,—гэжэ тэрэ уряалба.

Заводой комсомольско организациин секретарь нүхэр Юрьев, модо хюрөөдэлгын цехын хүдэлмэришэн нүхэр Ермолаев болон бусад энэ уряаень бүрин дэмжэжэ, хүн бүхэн өөр өөрынгөө ажалай даабариие ходо үлүүлэн, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ уялгануудые абаһан байна.

Бишье нүхэдһөө гээгдэхэгүйн тула халаан бүриингөө даабариие хододоо 125—150 процент хүрэтэр, һайн шанартайгаар дүүргэхэ уялга абанхайб.

А. Луговой, Улан-Удын модоной заводой станочник.

Нэгэн дуугаар һайшааба

Улан-Удын судно-бүтээлгын заводой механическа цех. Эндэ болоһон митинг дээрэ КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съезд 1959 оной январь һарада зарлаха тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол һайшаан дэмжэгдэбэ.

Митинг дээрэ үгэ хэлэһэн хүдэлмэришэд барандаа партиингаа ЦК-гэй сентябриин Пленумэй тогтоолые бүрин һайшаагаа. Судно-заһабарилагшадай бригадир Александр Левагин иигэжэ мэдүүлээ:

— Түрэл партиингаа ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые үнэн зүрхэнһөө һайшаанаб. Юуб гэхэдэ, XXI съезд дээрэ зүбшэгдэхэ асуудал советскэ хүнүүдэй коммунизм тээшэ дабшаха замыень улам түргэдхэхэ байна. Тиимэһээ бидэнэр тэрэ съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө шэнэ хүсөөр дэлгэрүүлхэ ёһотойбди. Манай бригада ажалай вахтада жагсаха зуураа, ноябриин 7-ной һайндэр хүрэтэр 5 баржа заһабарилха, продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ даалгабариие болзорһоонь недели урид дүүргэхэ гэһэн уялга абаба.

Модошо дархан нүхэр Фролов, главна механигай таһагай технолог нүхэр Балданов болон бусад үгэ хэлэхэ зуураа, үнэн сэхэ ажалаараа парти, правительствынгаа хараалһан хэмжээ-ябуулга бэелүүлгэдэ эдэбхитэйгээр туһалхые бүхы коллективээ уряалаа.

Заводой хүдэлмэришэд энэ митинг дээрээ ажалай бүтээсые 2,3 процентээр дээшэлүүлхэ, продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ даалгабариие декабриин 24-дэ дүүргэхэ гэһэн уялга баталан абаа.

Б. Дагбаев.

Ажалай бэлэг

КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съезд зарлаха тухай партиин Центральна Комитедэй Пленумэй шиидхэбэриие хэлхеэ холбооной Улан-Удын автотранспортын конторын хүдэлмэрилэгшэдэй коллектив ажалай амжалтаар угтажа байна.

Конторынхид республикын аймагууд болон городуудта почто зөөхэ һарынгаа түсэбые сентябриин 7-до дүүргэбэ. Гадна, энэ оной 8 һара соо конторын шофёрнууд 70000 литр горючи алмаа. Тэрээгээрээ 250 мянган түхэригэй арьбалалта хэһэн байха юм. Эдэ амжалтанууд машина жолоодогшодой мэргэжэл шадабаряа түгэс шудалһан дээрэһээ туйлагдаһан байна. Тэдэнэр почто зөөхэ графигаа наринаар сахина.

Энэ жэлдэ почто зөөхэ хүдэлмэри нилээд үргэдхэгдөө. Колхоз, совхозуудта, леспромхоздо ябаха шэнэ лини нэмэжэ нээгдэнхэй. Мүнөө үедэ почто ехэнхидээ автомашинаар ошохо газартаа хүргэгдэнэ. Тиихэдэ эльгээгдэһэн бэшэг, посылка саг соогоо абаашагдадаг болоо.

Шофёрнууд Самоиленко, Малых, Саратов, слесарьнүүд Дубинин, Орлянский, вулканизатор Кравченко, токарь Бакман болон бусад абаһан уялгануудаа бодото дээрэнь бэелүүлнэд. Тэдэнэр автомашинануудаа саг соонь, шанар һайнтайгаар заһабарилжа, техническэ талаарнь эрхим байдалда байлгана.

Мүнөө конторын олон шофёрнууд колхозуудһаа шэнэ ургасын таряа зөөлгэдэ хабаадана.

И. Горбылев.

Эршэ хүсэеэ шангадхахабди

Томодхогдоһон «Гигант» колхоз 1975 гектар газар дээрэ таряа тарижа, һүүлэй хэды жэлэй туршада яһала һайн ургаса хуряана. Энэшье жэл тарянинь һайнаар ургаа. Мүнөө 1200 гектар тарян хуряагдаба. Колхоз үрэһэ хүрэнгэ тариха тусгаар участогтай юм. Энэ сортовой участогһаа өөһэдтөө хүсэд хүрэхэ һайн шанартай үрэһэ хүрэнгэ ургуулан абахаһаа гадна, гүрэндэ ехые худалдадаг. Энэ жэл сортовой участогһаа 1200 центнер үрэһэнэй тарян гүрэндэ худалдагдахаар хараалагдаа. Мүнөө 550 центнер үрэһэнэй тарян тушаагдаад байнхай. Мүн 2700 центнер таряа гүрэндэ худалдаха түсэбтэй. Эдэ үдэрнүүдтэ 2400 центнер тарян худалдагдаба.

«Гигант» колхозойхид ээлжээтэбэшэ XXI съездые зарлаха тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые ехээр һайшаана. Энэ түүхэтэ съездые ажалай шэнэ амжалтаар угтахын тула таряа тушаалгаа болзорһоонь урид, сентябриин 20-до дүүргэхэбди. Түсэбһөө гадуур гүрэндэ мянган центнер таряа худалдахабди гэжэ колхознигууд нэгэн дуугаар шиидэбэ.

Д. Гыргенов.

Баргажан.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

96 миллион гектар тарян хадагдаа. Кукурузын тарян хуряагдана. Намарай тарилгаһаа һайн ургаса гарана

...роной түбэй, хойто болон зүүн ...гуудта ороо һо тарянай хуряалга үргэлжэлһөөр. Колхоз болон совхозууд сентябриин 5-най жэшээгээр 96 миллион гаран гектар гаһай таряа хадаа. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо ...аа миллион гектараар ехэ. ...ной зүүн нютагуудта таряа хуряалга жэгдэ һайнаар үнгэржэ ...а. Уралда таряа хадалга дүүрэн дүтэлөө. Оренбургска областиин колхозууд таряа хадалгаяа дүүргээд, мүнөө тарягаа сохижо ...а. Казахстанда нёдондонойхи ...бураггүй һайн ургаса ургуулагдаа, таряа хуряалгашье түргэнөөр ...лагдана. Республикын колхоз, совхозууд сентябриин 5 хүрэтэр 17 миллион хахад гектар талмайн тарян хадажа, үнгэрэгшэ жэлэй энэ ...хиһөө гурба миллион гектар ...у ехые хадаба. Сибириин баруун нютагуудта ороо һо тарянай ...сын дүрбэнэй гурбан хуби, ...н нютагуудтань ургасын гурбанай хоёр хуби хадаа.

...ронойм най таряа ехээр ургуулдаг зүүн нютагуудта ехэнхи тарян ...арлан хуряагдана.

...ахарай свёклын, наран сэсэгэй, ...ядиин, хартаабхын, виноградай, яблокын болон бусад үрэ жэмэсэй ургаса эдеэшэбэ. Украина, Молдави, Казахстан, Киргизи болон Кубаньда, мүн хара хүрьһэтэ түбэй областьнуудта, Россин Федерациин бусад нютагуудта сахарай свёкло хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. Мүнөө 34 миллион гаран центнер свёкло малтагдаа. Ехэ һайн ургаса ургуулагдаа. Олон колхозууд 250—300 центнер сахарай свёкло гектар бүриһөө хуряажа абана.

Молдавида кукурузын тарилгын хахадынь шахуу силостэ болон ногоон тэжээлдэ хадагдаа, Украинын урда нютагуудта, Хойто Кавказда кукурузын тарян хуряагдажа эхилээ.

Дунда Азида үдэр ерэхэ бүри олон колхозууд хүбэн хуряажа эхилнэ.

Ороной колхоз, совхозууд сентябриин 5 хүрэтэр 22,5 миллион үлүүтэй гектарта хара таряа тариба. Энэ культура ургуулдаг гол газар болохо Украинын урда зүгтэ, Ставрополь болон Кубаньда намарай шэниисэ тарилга һүүлэй үдэрнүүдтэ эхилбэ.

(ТАСС).

В. И. ЛЕНИНЭЙ БҮХЫ ЗОХЁОЛНУУДАЙ СУГЛУУЛБАРИИН НЭГЭДЭХИ ТОМ

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). В. И. Ленинэй табадахяа хэблэгдэжэ бүхы зохёолнуудай суглуулбариин нэгэдэхи томые М. ...иин нэрэмжэтэ «Печатный ...» гэжэ типографи сентябриин ... хэблэн гаргаа. 1893—1894 ...удай туршада В. И. Ленинэй бэшэһэн зохёолнууд нэгэдэхи томдо .... Эдэнь ямар бэ гэбэл: «Таряашадай ажабайдалдахи ажахын хүдэлөөнүүд («Урдахи ородой ...шадай ажахы» гэһэн В. Е. ...яковой ном тушаа»), «Дэлгүүрнүүд тухай гэгдэһэн асуудал тушаа», «Арадай нүхэд» гэжэ хэд бэ, тэдэнэр социал-демокрадуудта эсэргүүсэн яажа тэмсэнэб?», «Народничествын экономическа удхаба тэрэниие Г. Струвын ном соо шүүмжэлэлгэ (буржуазин литературада марксизмын яажа харуулагдадаг тушаа»). Нэгэдэхи томой хабсаргалтада В. И. Ленинэй зохёолнууд соо эгээл түрүүшынхеэ «В. И. Ульяновай (Ленинэй) 1887—1893 онуудта хэһэн гүйлтанууд» үгтэбэ. Эдэ дансанууд В. И. Ленинэй намтарта нэмэлтэ материал болоно. Хоёр гүйлта: 1893 оной январиин 5-да Самарын окружной сүүдтэ, мүн 1893 оной августын 16-да Самарын окружной сүүдэй түрүүлэгшэдэ хэһэн гүйлтанууд эгээл түрүүшынхеэ хэблэгдэбэ.

Типографиин хүдэлмэрилэгшэд В. И. Ленинэй бүхы зохёолнуудай суглуулбариин хоёрдохи, гурбадахи томуудые хэблэлдэ бэлэдхэжэ байна. Хоёрдохи том сентябрьда бэлэн болохо.

Ажал хэрэгээрээ харюулхабди

КПСС-эй XXI съезд зарлаха тухай партиин ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые хүндэтэйгөөр угтаабди. Манай колхозой агитаторнууд нүхэд В. Бенедиктов, Н. Ефимов болон бусад малшадые Пленумэй тогтоолтой танилсуулна.

Колхозой № 2 фермын түрүү һаалишан З. В. Белозерова 1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ тухай асуудалнуудай XXI съезд дээрэ хэлсэгдэхээ байһан ушар манай ороной ажахые түргэнөөр хүгжөөжэ, арад зоной байдалые улам һайжаруулха гэдэг парти, правительствын анхаралай гэршэ болоно гэжэ тэмдэглэбэ. Тиигээд нүхэр Белозерова байгша оной эсэс хүрэтэр һаамхай үнеэн бүриһөө 1800 литр һү һааха уялга абаа.

Һаалишад В. Кожемякина, Сибирякова гэгшэд КПСС-эй ЦК-гэй сентябриин Пленумэй шиидхэбэриие һайшаагаад, һаамхай үнеэн бүриһөө 1700—1800 литрһээ доошо бэшэ һү һаахаар мүрысэхэмнай гэжэ мэдүүлбэ.

В. Тумфуров, Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой парторганизациин секретарь.

Таряа хуряаха, үрэһэ хааха, хартаабха малтаха хүдэлмэриие зэргэ һайнаар ябуулжа, машина, зэмсэгүүдээ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэе

Урма зоригтойгоор ажаллана

Ярууна нютагта энэ намартаа хура бороо ехээр ороогүй—сэлмэг, дулаахан үдэрнүүд боложо, ороо̂һо тараян хаһа саг соогоо эдеэшээд, ургаса хуряахада таатай зохид үе байгаа. Тиимэһээ аймагай түрүү колхозууд хуряалгаяа хэзээ хэзээнэйхиһээ эртэ, эмхитэйгээр эхилээ һэн.

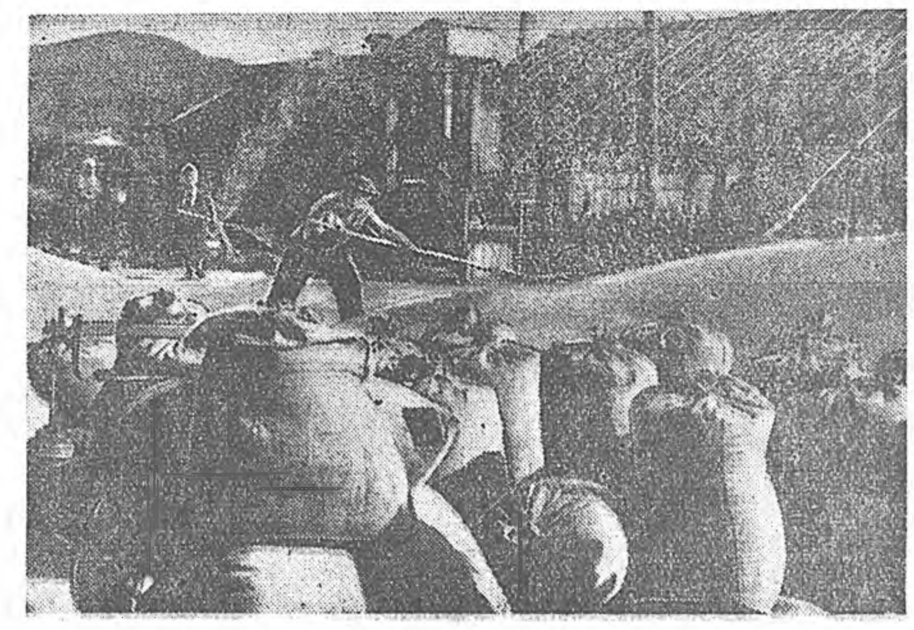
Илангаяа «Знамя» артелиинхид (правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Фомин, парторганизациин секретарь нүхэр Греков, агроном нүхэр Наумов) таряа хуряалгаяа бэлэдхэл һайнтайгаар эхилжэ, түрүүшын үдэрһөө эмхитэйгээр хүдэлөө. Тиигээд 1380 гектар шэниисын, хара тараянай ургасые 15 үдэрэй туршада гээлтэ хоролтогүйгөөр хадажа, сентябриин 7-до сүм дүүргэһэн байна. Хуряалгын үедэ колхозой механизаторнууд машина, техникэеэ нэгэшье һаадгүйгөөр, дүүрэн хүсөөрнь ашаглажа, бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаа. Жэшээлхэдэ, артелиин «С-6» маркын комбайнай 5 агрегат 10 га даабариин орондо тус тустаа дунда зэргээр үдэр бүри 20—21 гектар һайн шанартайгаар хуряагаа. Тиихэдэ колхозой түрүү комбайнернууд Николай Мацуков, Александр Воробьев гэгшэдэй агрегадууд үдэр бүри шахуу 28—30 гектар хүрэтэр хуряадаг байба.

— Энэ жэлдэ трактор, комбайнаа һайнаар заһабарилжа, эрхимээр бэлдэһэнэй, агрегат бүхэндэ дүршэл ехэтэй, эдэбхитэй колхозниигуудые штурвальщигууд, хүдэлмэришэдөөр томилһоной ашаар ажалай үндэр бүтээсэ туйлагдаа. Хуряалгын агрегадууд бүхэли үдэртөө, һүниин 12—2 час болотор зогсонгүй шахуу хүдэлөө. Хүн бүхэн үдэрэйнгөө даабари заатагүй дүүргэжэ, бэе бэеһээ гээгдэхэгүйн тула оролдон ажаллаа. Энэ жэлдэ өөһэдынгөө машина, техникэтэй болоно, ороо̂һо тараянай бараг һайн ургаса абаһандаа гэшүүднай ехэл урматай ажаллаа гээшэ,—гэжэ артелиин тараян ажалай нэгэдэхи бригадын бригадир нүхэр Г. Виноградов хөөрэнэ.

Сентябриин 7-ной мэдээгээр 780-яад центнер шэнэ ургасын таряа гүрэндэ тушаагаад, үрэһэ хүрэнгэ болгохо таряагаа һайн сэбэрлэжэ, арилгажа байнхай. Колхозой бүхы тарялан дээрэһээ дунда зэргээр гектар бүриин 11 центнер ороо̂һон абтажа, арбаад шахуу мянган центнер шэнэ ургасын тараян тоогууд дээрэнь буунхай.

Партиин ЦК-гэй XXI съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсан, артелиинхид тоог дээрэхи таряагаа ойрын үдэрнүүдтэ һайнаар сэбэрлэжэ, үрэһэ хүрэнгэеэ гүйсэд хааж бэлдэхэ, гэшүүдэйнгээ ажалта үдэртэ таряа горьтойгоор хубааха юм.

С. Доржиев.

Бичурын аймагай «Победа» колхоз үдэр бүри 500—600 центнер таряа тушаана. Зураг дээрэ: колхозой тоог дээрэ зернопультаар тараян хиидхэгдэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Аргатай байгаад оролдоногүй

Энэ жэл Зэдэдэ ороо̂һо тараянай ургаса яһала һайн. Тиигээдшье август һараһаа хойшо сэлмэг, дулаан үдэр олон байжа, тараянай ургаса хэзээ хэзээнэйхиһээ эртэ, нэгэ жэгдээр эдеэшэжэ захалаа. Тиимэһээ аймагай зарим түрүү колхозууд таряагаа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын түлөө тэмсэжэ үргэлжэлһөөр.

Жэшээнь, Чапаевай нэрэмжэтэ колхозойхид бүхы шэниисэ, хара таряагаа 14 хүдэлмэриин үдэр соо хуряажа дүүргээд, мүнөө овёс, зелёнко болон бусад тэжээлэй ургамалнуудые хуряажа байнхай. Тэрэшэлэн Гэгээтэйн Сталинай, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд бүхы тараянайнгаа 85—90 процентые хуряагаа. Эдэнэр таряа хуряалгадаа хаһа сагтань һайнаар бэлдэжэ, эмхитэйгээр ороод, амяарлан хуряалгые үргэнөөр хэрэглэһэнэй, машина, техникэеэ дүүрэн хүсэндэнь хүдэлгэжэ шадаһанай ашаар таряагаа гээлтэгүйгөөр, богони болзорто хуряажа абаа бшуу.

Теэд эндэхидтэл адли эрхэ байдалтай Сталинай (Борьёо), Дзержинскиин нэрэмжэтэ, «Эрдэм» колхозууд амяарлан хуряалга тоонгүй гэхэ гү, али энэ түрүү аргые али болохоор гэдэргэнь татажа, тараянайнгаа сэхэ комбайндахаар болохыень хүлеэһээр саг үнгэргөөд, мүнөө ургасаяа хаһа сагтань хуряажа хүшэхүрэнэгүй, гээлтэдэ ехээр оруулжа байна.

Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Вампилов, парторганизациинь секретарь нүхэр Тужинов) ургаса хадажа захалһаар 20 һайса гаран хонобошье, бүхы тараянайнгаа миил 50-яад процентыень хуряагаа. Энэ колхозойхид таряа хуряалгадаа ехээр хожомдожо, бэлэдхэл муутайгаар ороо. Хуряалгада хабаадаха трактор, машинануудыень Цагаан-Усанай РТС-эйхидэй муугаар заһабарилһанһаа болоожо, ходо эбдэрээд, урагшаа ябаагүй. Хуряалгын эхилшэһэн хойно зарим комбайнуудаа дахин задалжа, шэнээр заһабарилха баатай болоо. Үшөө 2—3 комбайндань шухала запчасть, детальнуудай дутуу дээрэһээ хүсэд заһабарилагдаагүй байжа, һая болотор хуряалгада хабаадаагүй. Тус артель хоёр — гурбан лафетнэ жаткатай юм. Теэд 1840 гектар таряалангай нэгэшье гектарынь амяарлан хуряагдаагүй. Мүн иимэрхүү бирагүй ушар «Эрдэм» колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Мурхонов, парторганизациинь секретарь нүхэр Жаргалов) үзэгдэнэ. Сентябриин 10-най мэдээгээр, тэндэхид 2976 гектарай оройдоол 1300 гектарыень хуряажа, түсэбөө миил 40 процент дүүргээд байна. Эндэ комбайнай агрегадуудай бүтээсэ тон бага. Олонхи трактор, комбайнань эбдэржэ, хэдэн хоногоор һаатана. Энэ колхозые хангаха ёһотой Цагаан-Усанай РТС-эй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд тодорхой туһаламжа үзүүлнэгүй гэхэдэ болохо. Заһабарилгын станциин нүүдэл мастерскойнууд колхозуудайнгаа таряалан дээгүүр үдэр бүри ябадаггүй. Сталинай нэрэмжэтэ, «Эрдэм» колхозуудта машина, техникынь ходо эбдэржэ, һаатажа байхада, РТС-эй директор нүхэр Биртанов энээгүүр үзэгдэдэгшьегүй байха юм. Станциин главна инженер нүхэр Шишкин таряа хуряалгын эхилһээр колхозуудта 2—3 дахин халта хүрөөд ябашоо.

Зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө амяарлан хуряалгые тоонгүй, таряа хуряалгые унжагайруулжа, ургасаяа һуури дээрэнь унагаажа, гээлтэдэ ехээр оруулжа байхадань, аймагай хүдөө ажахын инспекциин директор нүхэр Ильков, главна агроном нүхэр Кулик юу бодожо байна гээшэб?

Д. Шебенеев.

Студентын үльгэр жэшээ

Эрхүүгэй хүдөө ажахын институдай 4-дэхи курсын студент Михаил Тогтохоев Хэжэнгын аймагай «Эрдэм» колхоздо ерэжэ, ажалай практика гараха зуураа, «Сталинец-6» комбайнаар таряа хадана. 9 үдэрэй туршада 116 гектар талмайн шэнииисэ хадаба. Тиигэжэ халаан соогоо 10 гектарай орондо 20—22 гектар таряа хададаг байна.

Комбайныень колхозой эрхим тракторист Гармаев «ДТ-54» трактораар заашье һаадгүйгөөр шэрэнэ.

Д. Доржиев.

Гээгдэлһээ түргэн гараха ёһотой

Хориин аймагай түрүү колхозуудта болон совхоздо таряа хуряалгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябана.

Аймаг соогоо эгээл түрүүлэн «Улаан Одон» колхоз таряа хуряалгаяа сүм дүүргэжэ, «Путь Сталина» колхоз, совхозой 1-дэхи, 3-дахи, 4-дэхи фермэнүүд ургаса хуряалгаа мүн лэ дүүргүүтэй байнхай.

Гэбэшье, аймагай олохон колхозуудта таряа хуряалга ехэ унжагай, аали нобшоор ябуулагдана. Эндэ хуряалгын эхилһээр аяар хори гаран хоног үнгэрбэшье, колхозуудта, совхоздо бүхы ороо̂һо тараянайнь миил 53 процент хуряагдаа.

Илангаяа Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Бадеев, парторганизациинь секретарь нүхэр Цыбиков) ургаса хуряалгаяа бүришье муугаар ябуулжа, сентябриин 9-нэй мэдээгээр тараянайнгаа 25 процентые хуряагаа. Тиихэдэ XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозууд тараянайнгаа 30—46 процентые хуряанхай.

Аймагай колхозуудта таряа хуряалга юун дээрэһээ иимэ хангалтагүй, нобшоор ябуулагданаб гэхэдэ, зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд «тараянай ургаса муу» гэжэ шалтаг бариад, хуряалга тон муу бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Хуряалгын машина, техникэ хаһа саг соогоо заһабарилагдаа, бэлэдхэгдээгүй байшоо.

Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 5 комбайнай гурбаниинь заһабарилагдаагүй хэбтэжэ байгаа. Мүн «Коммунизм» колхозойхид (хүтэлбэрилэгшэдынь нүхэд Борисов, Аюшин) хуряалгада бүхы машина, техникэеэ хүсэд табяагүй байһаар. Тиигээдшье тус колхоздо мүнөө хүдэлжэ байһан комбайнуудынь элдэб шалтагаанһаа һаатана, эбдэржэ урагшаа ябанагүй.

Мүнөө хаа хаанагүй эртын тараян эдеэгээ хүсэһөөр үнинэй, халтад гэбэл һалхи бороодо унаха, айраха туйлдаа хүрэнхэй.

Теэд эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ургаса хуряалга ехээр унжагайруулжа, ороо̂һо таряагаа гээлтэдэ ехээр оруулжа байхань саашадаа яашье тэсэшэгүй.

Г. Цыреторов.

Ургаса хуряажа дүүргэхэнь

ТАРБАГАТАЙ. (Телефоноор абтаба). Десятниково тосхондохи Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид эдэ үдэрнүүдтэ огородой эдеэнэй болон хартаабхынгаа ургасые хүйтэн хюруугай унахаһаа урид хуряажа абахын тула забда сүлөөгүй ажаллажа байна.

Энэ хүдэлмэридэ гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, тосхоной долоон жэлэй һургуулиин һурагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Гадна хартаабха малтаха тусхай машина нэгэшье һаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, үдэртөө 5—6 гектар һайн шанартайгаар хуряана. Сентябриин 8-най мэдээгээр артелиинхид бүхыдөө 105 гектар хартаабхынгаа 80 гектарынь хуряажа абаа.

Хартаабха хуряаха, тэрэниие зөөхэ, илгаха хүдэлмэридэ гэрэй эзэн эхэнэрнүүд нүхэд Михалёва, Дорофеева, Соколова болон бусад һайнаар ажаллана.

Эндэ гектар бүриин дунда зэргээр 45—50 центнер хартаабха абтана.

Мүн «Красный боец» артелиинхид 60 гектар хартаабхынгаа 40 гектарынь хуряажа абаба.

Бүхыдөө аймагай колхозуудта 400 шахуу гектарта хартаабха хуряагдаа.

А. Чебунин.

Гектарай 150—200 центнер хартаабха абана

Үрэжэлтэй һайн хүрьһэтэй, хара шоройтой газарта Түнхэнэй «Сибиряк» колхоз хартаабхаяа тариһан юм. Ургасын хойноһоо зүбөөр харууһалагдаһанай ашаар хартаабхань һайнаар, томоор ургаа. Гектар бүриин 150—200 центнер шодаргын тухай томо хартаабха абтана.

Колхозой комплексно гурбан бригада 2—3 үдэрэй туршада хартаабха малталгада ябана. Тэдэнэр түрүүшынгээ үдэр 400 гаран центнер хартаабха малтаа һэн. Энэ шухала хүдэлмэридэ олон колхозниигууд, һургуулиин һурагшад оролдосотой, эдэбхитэйгээр хабаадажа, даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ.

«Знамя» колхозойхид мүн лэ хартаабхаяа һайнаар ургуулаад, 10 гаран гектар малтаад байнхай. Тус колхоз хартаабха гүрэндэ худалдажа эхилбэ. Мүнөө эндэ таби гаран хүн ажаллана. «Путь Ленина», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта хартаабха һайнаар ургаа. Гадна Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо Зүүн Мүрэнэй долоон жэлэй һургуулиин һурагшад 40 гектарта хартаабха таряад, тэрэнээ хуряахаяа байна.

Аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз арбаад гаран гектарта малай тэжээл болгохоёо хартаабха тариһан аад, мүнөө тэндээ хорёод гахай бэлшээн таргалуулна.

Б. Гылыков.

Шухала хүдэлмэри захалаа

Дээдэ Мангиртын Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүд энэ жэл 37 гектарта хартаабха таряа һэн. Тэрэнэйнгээ шэмэ шүүһэнэйнь эшэдээ гарашахагүйн тула, эшыень тусхай комбайнаар сабшажа, силос болгон дараһан байна.

Колхозойхид мүнөө хартаабхынгаа ургаса хуряажа захалаа. Түрүүшын хоёр үдэрэй турша соо 40 гаран хүн хүдэлжэ, 5—6 гектарай хартаабха гараар малтаба. Хартаабхын ургаса хуряалгада һаядаа тусхай машина хүдэлжэ эхилхэнь.

Мүн Логовскиин нэрэмжэтэ колхоз хартаабхынгаа ургасын 50 процентые хуряагаа. «Победа», «Ленинский путь» колхозууд баһал энэ хүдэлмэриие эршэмтэйгээр эхилбэ.

М. Иванов.

Бичурын аймаг.

Хитад СССР хоёрой али алинайшье аюулгүй байдалые хамгаалха гээш[э] тон адли хэрэг мүн

Ленинградай предприятинуудта айхабтар ехэ митингнүүд болоно

ЛЕНИНГРАД, сентябриин 10. (ТАСС). Герой городой хүдэлмэришэд, эрдэмтэд, студентнэр, бүхы ажалшадынь США-гэй президент Д. Эйзенхауэрта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэгые халууһаар һайшаана. Сентябриин 10-да Ленинградай хэдэн предприятинуудта айхабтар ехэ митингнүүд болоо.

А. А. Ждановай нэрэмжэтэ судна барилгын заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд эгээн томо цехүүдэй нэгэн соо суглараба. «Арадай Хитадһаа хара һабараа холодуулагты!» гэһэн плакат трибуна дээгүүр татаатай. Эб найрамдалда дуратай бүхы дэлхэйн хүнүүдэй һанал бодол харуулһан эдэ үгэнүүдые үгэ хэлэгшэд нэгэнтэ бэшэ дабтаа.

Үнинэй хүдэлмэришэн, слесарь П. А. Балакирев иигэжэ хэлэбэ:

— Америкын империалистнууд агууехэ арадай Хитадые хара һабараараа бажууха һанаатай. Манай хани нүхэр—600 миллион хүнтэй ажалша хитад арад үсэд шанга тэмсэл хэжэ туйлаһан бэеэ даанхай байдалаа хэзээшье алдахагүй, багаханшье газараа булимтарагшадта үгэхэгүй гэжэ бидэнэр мэдэнэбди.

Америкын президентдэ Н. С. Хрущевой бэшэг эльгээһэниинь айхабтар һайн гэжэ мэдүүлээд, нүхэр Балакирев иигэжэ хэлэбэ:

— Бидэнэр, советскэ хүнүүд, Хитадай үнэн сэхэ ханинар, хэмһээ хэтэрһэн булимтарагшадта иигэжэ мэдүүлнэбди: Тайваниин хоолойһоо тонилогты. Хитадта хабаатай газар уһанай ойро бү хүрэгты. Өөр[ын] газар уһа хамгаалһан мэтээр арад Хитадай аюулгүй бай[дал] хамгаалха гэжэ мэдэгты!

Тон һаяхан Америкын им[пэриа]листнууд Ливанда сэрэгээ ор[уулаа], тиихэдэ тэдэнэй союзнигууд [...]даниие эзэмдээ гэжэ цехын [...]ник А. И. Смирнов үгэ соор[...]нуулба. США, Англиин эзэр[...]римхэй энэ ябуулгые бүхы д[...] арад зон буруушаагаа. Теэд А[мери]кын империалистнууд хорото[...] гаяа болюулаагүй. Тэдэнэр [...] Тайвань аралай, Тайваниин [хоо]лойн шадар ошоод, [...] хитад арадта хорото му[...]гаар үһэрижэ байна. Нүхэр [...] Хрущев США-гэй президент [...]хауэрта саг соогоо бэшэг [...]жэ, зүб шанга һануулга хээ. [...] барилгын заводой хүдэлмэр[...] бүхы совет арадтал Советскэ [пра]вительствые толгойлогшын [...]һэн бэшэгые бүрин һайшаана.

Залуу хүдэлмэришэдэй [...] токарь-комсомол Нина Кузн[...] сэдьхэл хүдэлгэмэ халуун [...]лээ. Уласхоорондын түгшүү[р] һулаpуулха, бүхы дэлхэй дэ[...]хэ амгалан байдал тогтоохо [...]гоор нүхэр Н. С. Хрущевой [...]һэн бэшэгые заводой залуу[...] бүхы зүрхөөрөө дэмжэнэ гэжэ [...] хэлэбэ. Советскэ правитель[...] эб найрамдалта гадаадын [...]кые бүрин дэмжэжэ байһан [...] мэдүүлһэн резолюци митинг[...] баадагшад нэгэн дуугаар ба[...] абаа.

Карл Марксын нэрэмжэтэ [...] нэхэдэг машина бүтээлгын за[...] гуталай «Скороход» фабрика[...] ехэ митингнүүд мүн болоо.

„Хани нүхэрөө баһуулхагүйбди"

Москвагай трансформаторна заводой олон зуун хүдэлмэришэд сентябриин 10-да митингдэ сугларжа, Америкын империалистнуудай Алас Дурна зүгтэ хэжэ байгаа хорото ябуулгые зэбүүрхэн буруушаагаа. Трансформатор бүтээлгын дүй дүршэлтэй танилсахаяа энэ заводто ерэһэн агууехэ Хитадай түлөөлэгшэд президиумдэ һууба. Шанхайн электротехническэ научно-шэнжэлэлгын институдай хүдэлмэрилэгшэд Сяо Синь, Ху Си-мо, Чэнь Чен, электроаппаратурын заводой главна конструктор Сюй Чин-шун гэгшэд эндэ һуугаа. Митингдэ хабаадагшад хитад нүхэдөө халуунаар амаршалаа.

Трибунада гараһан хүн бүхэн үсөөн үгэтэй аад, хурса удхатай, зэбүүрхэн буруушаалгын үгэ хэлээ.

— Бидэнэр хэндэшье зананагүйбди, харин Америкын империалистнуудта шанга һануулга хэнэбди,—гэжэ гагнууриин цехын слесарь Ф. Столяренко мэдүүлбэ.—600 миллион хүнтэй хитад арад хэзээшье гансаардахагүй гэжэ тэдэнэр мэдэжэ байг. Совет арад, социалистическэ лагериин оронуудай бүхы арадууд хитад арадтай хамта[...]

— Абаһан уялгаяа үнэн [...] дүүргэдэг манай орон хоёр [...] аюулгүй байдалые хамгаалха[...]лада арадай Хитадтай хамта [...] шухала хэмжээ абаха,—гэжэ [...]гой начальник А. Седелев хэлэ[...]

Залуу мастер, комсомол [...] Зоя Павлова, мүн хүдэлмэр[...] А. Тихонова гэгшэд зэбүүрхэ[н бу]руушааһан үгэнүүдые хэлээ.

Багахан автомобильнуудые [...] тээдэг Москвагай заводой хүд[...]ришэд августын 10-да ехэ ми[...] хэжэ, Алас Дурна зүгтэ Амер[...] хорото ябуулга хэжэ байһые [...]шааба. Заводой парткомой [...] тарь нүхэр Митрович, хүдэл[...]шэн нүхэр Кирик, үйлэдбэри[...]чальник нүхэр Сигачев гэгшэ[...]но хойноһоо һубарилдан тр[...] дээрэ гаража, үгэ хэлээ.

Хитадай Арадай Респу[блика]... добтолбол, энэнь Советскэ Со[...] добтолһон ябадал болохо [...] СССР-эй Министрнүүдэй Со[...] Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой [...] дуулгые нэгэн дуугаар дэмжэ[...] гэжэ тэдэнэр хэлээ.

(ТАС[С])

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮД

Шухала асуудал мартагдашанхай

Республика доторнай гурбан жэлэй соёлой добтолго эхилһээр нилээд болобо. Мүнөө үеын тон шухала энэ асуудалда анхаралаа табидаггүй колхоз, аймагууд хомор. Соёлой добтолгодо эдэбхитэйгээр оролсоһон түрүүшүүл город, тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгожо захаланхай. Зүгөөр, энэ хүдэлмэри Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Жэлэй эхеэр хамтынгаа суглаан дээрэ колхозойнгоо центртэ һургуулиин байшан бариха гэжэ колхознигууд тогтоол баталжа абаһан юм. Тиихэдэ правлениин хоёр дабхар гэр, шэнэ бани болон бусад шухала барилгануудые бодхоохо гэжэ шиидхэбэри абтаһан аад, тэрэниие бэелүүлхэ талаар ямаршье юумэн хэгдэнэгүй. Автомашинын гаражай барилга эхилһээр хоёр жэл тухай болобо. Мүн хоёрдохи комплексно бригадын центртэ полевой стан үгы юм. Тэндэхи клуб, улаан булан хүдэлмэрилнэгүй. Эдэ баримтанууд тухай энээнэй урда тээ хэлэгдээ, бэшэгдээшье һаань, колхозой правлениин, партийна эхин организациин зүгһөө ямаршье хэмжээн абтанагүй.

Гэхэ зуура, барилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха арга боломжо дурсагдаһан колхоздо хүсэд бии. Колхозой олзо доходынь жэлһээ жэлдэ нэмэнэ, колхознигууд баян шадалтай боложо байна. Гансал ажалай эмхидхэл, үүсхэл дутана гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Д. Улзуев.

Хэжэнгэ.

Соёл болбосоролой хүдэлмэри һулаар ябуулагд[ана]

Борьёогой сомоной «Эрдэм» (Зэдэ) колхоздо һүүлэй үедэ барилгын хүдэлмэри үргэдэнэ. Эндэ жэлһээ жэлдэ шэнэ шэнэ байрын гэрнүүд, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай байранууд бодхоогдоно.

Гэхэ зуура, колхознигуудай дунда ниитэ-политическэ, агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Тараян ажалай бригадануудай гэшүүдэй, илангаяа малшадай дунда лекци, элидхэл уншагданагүй, дотоодын, гадаадын ажабайдалаар һонирхолтой хөөрэлдөөнүүд огто үнгэргэгдэдэггүй байха юм. Шэнэ газетэ, журналнууд саг соогоо уншагшадтаа хүрэнэгүй, аяар 7—8 хоног үнгэрһэн хойно абтадаг байна. Тээсгэн сельсоведэй сесси дээрэ хүдөөгэй лекторскэ группа эмхидхэхэ гэжэ шиид[хэбэри] баталагдабашье, тэрэнь мүнөө[шье бо]лотор бэелүүлэгдээгүй бай[на]. Тиихэдэ колхозой центртэхи ра[дио]узел хэдэн һарын туршада хүд[элмэ]рилнэгүй. Ажалшадта кино ха[ру]ул[ал]га мүн лэ хангалтагүйгөөр [...]данхай. Һарадаа нэгэ дахин [...] кино асарагдадаг байбашье, [...] колхозой центртэ харуула[гдана]. Мүн хүдөөгэй библиотекэ ([...]шань нүхэр Небченка) мууга[ар хү]дэлмэрилнэ, уншагшадай конф[ерен]ци үнгэргэгдэхэ тухай үүсхэ[л ...]гагданагүй.

Эдэ дутагдалнуудые усадха[...]лаар колхозой правлени, пар[тийна] эхин организаци һаналаа т[абиха] ёһотой.

Д. Цыремпи[лов]

Харюусалгагүйгөөр хүдэлмэрилнэ

Бүхэли жэлдээ, илангаяа зун, намарай үедэ колхозой малшад забда сүлөөгүй хүдэлмэрилдэг гээшэ. Тиимэһээ тэдэнэй али нэгэн эрилтые хангалга илангаяа бэеын элүүрэй түлөө тэмсэл тон харюусалгатай, хүндэтэй хэрэг болоно. Гэхэ зуура, энээниие тоодоггүй, өөрынгөө ажалда харюусалгагүйгөөр хандадаг медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд Закаменай аймагта үзэгдэнэ. Жэшээнь, Угаата Далахайн сомоной «Байкал» колхозой медицинскэ пунктые даагша нүхэр Миронова хангалтагүйгөөр ажаллана. Энэ пункт нээгдэһээр жэлһээ үлүү болобошье, ажалшадай элүүр энхые са[хиха], элдэб убшэнһөө абарха талаа[р ха]ратай юумэ хэнэгүй. Тэрээнһээ [...]тагай нүхэр Миронова өөр[...] тушаалта ажалда хайша хэр[...] хандажа, хүдэлмэреэ хаяад [...] ябашадаг заншалтай. Энэ ушар[...] боложо, хэн нэгэн бага зэргэ [...]лөө һаа, аяар холын Санагын [боль]ница ошохо баатай болодог.

Мүн ажалшадай һуудал ба[...] хаража, санитарно-гэгээрэлэй [хү]дэлмэри һайжаруулха та[лаар] юушье хэгдэдэггүй байна. Э[нэ] тухай аймагай элүүрые хамгаа[лха] таһагай зүгһөө хэмжээ абахаа[р] тулаа.

Б. Дорж[иев]

Республикын уранзохёолшодой III съезд

Арад бүхэнэй уран литературын ахадуугэй хани барисаан улам мандаг!

☆ ☆

Нютагаархинаараа омогорхоноб

(Россин Федерациин Уранзохёолшодой союзай эмхидхэлэй комитедэй түлөөлэгшэ уранзохёолшо Д. Нагишкинай хэлэһэн үгэһөө)

Би эндэхи хүн һэм. Энэ нютагта гаража ошоһонһоо хойшо 40 жэл боложо ерэхэдэмни Улан-Удэ танигдахаар бэшэ болошоод байба. Олон һайхан хэдэн дабхар ордон байшангууд, сэсэрлиг садууд, шэнэ заводууд, фабриканууд байгуулагдаһан байна.

Мүнөө энэ зал соо Бурядай интеллигенциин эрхимүүд түлөөлэгшэд һуунад. Гайхамшагтай, эрдэм бэлигтэй хүнүүд —уранзохёолшод, зохёолшод, зурааашад, композиторнууд, артистнууд болон партийна, советскэ ажал хэрэгэй ажалшад—бүгэдөөрөө һайнаар мэдэдэгтэ гадна, ородоор мүн лэ хэлэнэт. Иимэ хубилалтанууд хараҗа баясахаар байна. 300 жэлэй урда тээ Росситай бурядай һайн дураараа нэгэдэһэн тон ехэ удхашанартай байна.

Бурят орондо хараһан үзэһэнөө, уулзаһан шагнаһанаа, элдэб хүнүүдтэй уулзаһанаа нютагаа бусажа нүхэдтөө омогорхон хөөрэхэб.

Бурят литература һаянай хүгжэжэ эхилбэшье, һүүлэй үедэ бага бэшэ амжалта туйлаа, оюун бэлигтэй олон зохёолшод урган гараа. Тэрэнтэй хамта зарим дутагдалнууд шье бии байна. Элидхэлшэ, хэлэгшэд һонирхолтой һанамжануудые оруулжа, Бурядай литературые саашадань хүгжөөхэ зам зааһан байна.

Үсэгэлдэр зарим эрдэмтэд теоретическэ асуудалнуудаар үгэ хэлэхэ зуураа, социалистическэ реализмын удхашанарые тодо бэшээр элишэлээ.

Зохёолнуудай национальна түхэл шарай тухай хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб. Би латыш, грузин яһанай хоёр уранзохёолшодой роман уншааб. Латыш уранзохёолшын ном соо латыш арадай түхэл шарайе, ёһо заншалыень мэдэхын аргагүй. Харин грузиин уранзохёолшын роман уншаад байхадаа, грузин арадтай үнинэй танил шэнги, тэрээгүүр аяншалжа ябаһан шэнги болооб. Нүхэд, агууехэ

Эхэ орондоо дуралхаһаа гадна, түрэһэн үдэһэн газар нютагтаа дуратай байел. Бурядуудай түхэл шарайе харуулнаб гээд, тэдэндэ гансал шобогор малгай үмэдхүүлхэ бэшэ, харин ажабайдалыень, ёһо заншалыень гүнзэгыгөөр харуулжа шадаха хэрэгтэй.

Мүнөө үе саг (современность) гээшые зарим хүн ондоогоор ойлгодог. Гансал мүнөөдэрэй байдал тухай бэшэхэдээ хэрэг бүтэбэ гэжэ һанаха гээшэ тон буруу. Хэрбээ үни урданайшье байдал харуулхадаа мүнөө сагай зорилготой холбожо шадабал, уран зохёол мүнөө үеын болохо байна бшуу.

Уранзохёолшодто туһалха шухала

(Поэт Б. Базароной хэлэһэн үгэһөө)

Бурядай уранзохёолшодой организаци II съездһээ хойшо үнгэрһэн хугасаагай туршада үндэһэн литературые улам саашадань хүгжөөхын тула горьтой юумэ хэһэн байна. Энээн тухайда элидхэлшэ нүхэр Балдано, тэрэшэлэн үгэ хэлэһэн хүнүүд хэлээ. Тэдэнэр Москвада болоһон искусство, литературын хоёрдохи декадын элидхэлтэй дашарамдуулан, уранзохёолшодой урда ямар ехэ зорилгын табигдаад байһые дурдаба.

Гэбэшье, һүүлэй үедэ бэшэгдэһэн номууд тухай хэлэхэ зуураа, эхэнэр уранзохёолшод, поэтессэнүүд тухайда элидхэлдэ мартаха ёһогүй байгаа. Юуб гэхэдэ, эхэнэр уранзохёолшоднай энэ ажалмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг болонхой. Бурядай Уранзохёолшодой союзай правлени республикынгаа театрнууд, арадай зохёолой байшан, номой хэблэл болон газетэнүүдтэй ямар холбоотойб гэжэ элидхэл соо харуулагдаагүй. Уранзохёолшодой номууды тэдэ ном зургаанууд өөһэдтөө зүбшэн хэлсэдэггүй байна. Номууд шанар муутай саарһан дээрэ хэблэгдэнэ, тиимэгаар гоёогдоно гэжэ нэгэтэ бэшэ хэлсэһэн байгаабди.

Худөө нютагуудта номой наймаан эмхидхэлтагүйгөөр ябуулагдана. Жэшээнь, Хэжэнгын аймагта зарим номууд хүрэжэ ошодоггүй, харин Улан-Удын склад соогуур хэбтэдэг ушар үзэгдэнэ. Тэрэшэлэн номой хэблэлдэшье шэнээр гараха номууд удааруулагдана. Теэд Уранзохёолшодой союзай правлени иимэ ябадалтай эбсэшэнхэй.

Правлениин хүдэлмэри тухай хэлэхэ болоо һаа, иимэ байна. Худөө нютагуудһаа правленидэ хандахада хэншье байдаггүй, нүхэр Балдано сагайнгаа горьтойхон хубиие Москвада үнгэргэнэ. Правлениин харюусалгата секретарь байһан нүхэр Ким баһал үгы байгша һэн. Тиимэһээ, худөө нютагта байһан уранзохёолшод правленитээ холбоо барисаа муутай байгаа.

Саашадаа олооро сугларжа хамтынгаа хүсөөр шэнэ зохёолнуудые зүбшэн хэлсэдэг болохо ёһотойбди. Правлениингээ дэргэдэ һайн оршуулгашантай болоогүйдөө, зохёолнуудаа ород хэлэн дээрэ оршуулхадамнай хүндэшэг байна. «Байгалай толон» журналда бурят зохёол оршуулжа хэблэхэ бэрхэтэйшэг хэрэг болонхой. Тиимэһээ тус журналаа хоёр ондоо болгожо хубааха дурадхалые зүб гэжэ һананаб.

Журнал болон газетэнүүдэй хуудаһан дээрэ уран зохёолнууд тушаа шүүмжэлхы статьянууд гарадаггүй шахуу.

Номуудые саг сооны уншагшадта хүргэхэ

(Уранзохёолшо Ц. Жимбиевэй хэлэһэн үгэһөө)

[illegible] аймагай Цокто [illegible] тоесхоной хони[...] малшадай үмэнэ[...] республикын уран[зохёо]лшодой III съездые [...] зүбшөө[...]

[Па]рти, правительст[в]о абаһан хэмжээ[...] [...]ануудай ашаар [...] жэлнүүдтэ ма[л] [...] колхоз томо ажа[хы]й, баян һуудалтай [...] Мал ажал колхо[зой] ажахын гол һалба[ри] болоно. Колхоз 43 [мян]ган хонитой, 2 мян[ган] [...] бодо малтай, [...] тамаатай юм. Үн[гэ]рһэн жэлдэ 5,5 мил[лион] [...] түхэриг олзо доход [...]лгадажа, колхозни[к]удай ажалта үдэртэ [...] түхэриг хубаагдаһан [...] юм. Энээнэй [...] малай байранууд [...]гдаһан, МТС-һээ [...] ажахын техникэ [...]ргдажа абтаа.

[Со]ёл культурын хэ[...] колхознай [...] 60 мянган түхэ[риг] [...]молно. Культурын [...] хэрэгсэл, хүгжэ[мэй] инструментнүүд, [...] һайханай бүлгэмэй [...] хубсаһа хунар гэ[...] [...] худалдан абал-гада, газетэ, журнал захилгада энэ мүнгэн гаргашалагдана. Центральна, областной, округой журнал болон газетэ

нүүдые абажа байдагбди. Гадна, хилын саанахи 14 гүрэнһөө газетэ, журналнууд абтадаг. Гансал Монголой Арадай Республикаһаа 15 нэрэтэй газетэ, журналнууд ерэжэ байдаг юм.

Манай колхознигуудай байдал һайжаржа, культурна эрилтэнь дээшэлнэ. Энээнице хангаха хэрэгтэ түрэлхи хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн зохёолнууд ехэхэн удхашанартай. Гэхэтэй хамта, Бурядай уранзохёолшодой номууд манай тэндэ тон хомор. Жэшээлхэдэ, Б. Базарон, Ш. Нимбуев, Ц. Номтоев болон бусад зохёолшодой номууды олохогүйт. 3 мянган хэһэг «Байгалай толон» журнал, хэдэн мянгаад хэһэг «Бурят үнэнине» Агадамнай тараажа болохоор.

Хүршэ республика, округуудай хоорондо ном, газетэнүүдые андалдан абалсаха хэрэгтэ албан хоймогоор хандадаг ушарые болюулха саг ерээ.

Россин Федерациин Уранзохёолшодой союзай эмхидхэлэй бюро байгуулһан ушар национальна литературануудые хүгжөөлгэдэ ехээр туһалха байна. Зүгөөр тэндэһээ уригдаһан хүнүүд иишэмнай үсөөн ерэжэ, бодото туһаламжа үшөөл багаар үзүүлнэ.

Бурядай Уранзохёолшодой союзай правлени энээнһээ урагша һулаар худэлмэрилөө. Мүнөө шэнэ составынь худэлмэреэ эрид һайжаруулха зэргэтэй.

☆ ☆

Ахадүү бурят зохёолшодто амар мэндэ!

(Калмыгай мэдээжэ поэт Аксен Сусеевэй хэлэһэн үгэһөө)

Хүндэтэ нүхэд! Нэгэн адли һанал бодолтой, нэгэн адли зорилготой, шуһаараа түрэл садан болохо калмык арадай уранзохёолшодой үмэнэһөө Бурядай уранзохёолшодой III съездын делегадуудта, бүхы бурят арадта халуун зүрхэнэй амар мэндэ хүргэхыем зүбшөөгыт. Эхэ оронойнгоо аша туһада хэжэ байһан ажалдатнай амжалта хүсэнэб.

Бурядай АССР-эй тогтоһоор 35 жэлэй хугасаада бурят арад ажахын, соёл культурын талаар гайхамшаг амжалта туйлажа, удхаараа социалистическэ, түхэл маягаараа үндэһэн искусство, литератураа хүгжөөгөө.

Бурят уранзохёолшод хэдэн томо роман, повесть, пьесэ, поэмэ гэхэ мэтые зохёоһон байна. Тэдэнэй зариманиинь ород болон бусад үндэһэтэнэй хэлэн дээрэ оршуулагдаһан, арадай демократиин оронуудта хэблэгдэдэг болоһон байха юм. Элитэ уранзохёолшо Хоца Намсараевай бэшэһэн зохёолнуудай 5 томые хэблэн гаргалга, хэдэн киносценари бэшэжэ, тэрээгээрээ кино табилга совет бурят литературын урагшаа ехээр дабшаһые эли тодоор гэршэлнэ.

Мухтар Ауэзовэй бэшэһэн «Абай» гэжэ ехэ зохёол соо казах арадай түүхэ толидо шэнги тодоор харагдажа байдаг. Танай Чимит Цыдендамбаев Бурядай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаров тухай трилоги бэшэжэ эхилээд, хоёр номыень дүүргээд байна. Нүхэр Цыдендамбаевай энэ зохёолынь, та бүгэдын туһаламжаар, мүн лэ бурят арадай түүхые зүбөөр, һайнаар харуулха зэргэтэй

Арадай аман зохёолой үндэһөөр оперо болон баледэй либреттэнүүд, зүжэгүүд бэшэгдэһэн, хэдэн үльгэрнүүд суглуулагдажа хэблэгдэһэн байна. Гэбэшье, бурят арадай аман зохёолой баялиг үшөө хүсэд хэрэглэгдэнэгүй, арад түмэндэ хүргэгдөөдүй гэжэ һанагдана. Бурядай суута туужа «Гэсэрэй» мүнөө хүрэтэр хэблэгдээгүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Бидэ уранзохёолшод мүнөөнэйшье, урданайшье байдал үнэн зүбөөр харуулжа, ажалшадые коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ нангин үүргэтэйбди. Энээнице амжалтатайгаар бэелүүлхын тула ажабайдалтай нягта холбоотой байжа, эрдэм мэргэжэлээ үдэр бүри дээшэлүүлэн, дүүрэн удхатай шэнэ шэнэ зохёолнуудые бэшэхэ зэргэтэйбди.

Өөрынгөө үгэ шүлэгөөр дүүргэхыемни зүбшөөгыт:

Бурядай зохёолшодто минии юрөөл

Хальмагай холо талаһаа
Хальмаг зохёолшо ерэжэ,
Шуһа нэгэтэ бурядтаа
Сагаан һанаагаар юрөөнэ:
Сэнхир Байгал мэтэ
гүн,
Саяан уула мэтэ
үндэр,
Дольён мэтэ
Сусалтагүй,
Дуун мэтэ
Хүгшэрэлтэгүй,
Хада мэтэ
Бата,
Эхэ мэтэ
Энхэргэн
Совет ороноо магтажа,
Һайхан жаргалаа дууलаһан,
Бурят уластаа туһатай
Баатар зохёолоо бүтээгты!

Санжа Доржинов бурядшалба.

Ажабайдалтай нягта холбоотой болоё

(РСФСР-эй Уранзохёолшодой союзай эмхидхэлэй комитедэй бюрогой гэшүүн, Татарай Уранзохёолшодой союзай правлениин түрүүлэгшэ Гумер Башировай хэлэһэн үгэһөө)

Россин Федерациин уранзохёолшодой ехэ бүлын үмэнэһөө Бурядай уранзохёолшодой III съездын делегадуудта халуун баяр дамжуулнаб. Мүн та бүгэдэндэ татар уранзохёолшодһоо амар мэндэ асаржа ерэбэб.

Бурядай уранзохёолшод мүнөөдэр съездэдээ сугларжа, туйлагдаһан амжалта, үшөө бии байһан дутагдалнууд, мүн саашанхи зорилго тухайгаа ёһотой һайнаар, гүнзэгыгөөр хөөрэлдэжэ байна. Эндэхи хөөрэлдөөнэй үедэ һонирхолтой бодолнууд, заабари, дурадхалнууд гараха, гаражашье эхилээ. Тэрэ гансашье бурят литературада бэшэ, харин бүхы олонациональна советскэ литературада шухала оруулалта болохо юм.

РСФСР-эй Уранзохёолшодой союзай эмхидхэлэй бюрое байгуулга уранзохёолшодто парти, правительствын анхарал оролдолго гаргажа байһые үшөө дахин гэршэлбэ. Россин Федерациин олонациональна литературын саашанхи хүгжэлтэдэ шэнэ союзые эмхидхэлгэ тон ехээр нүлөөлхэ байна. РСФСР-тэ 55 үндэһэ яһатанай 2,5 мянган уранзохёолшод ажаллана. Эдэ олон уранзохёолшодой хоорондо нягта холбоо барисаа байгуулжа, творческо эдэбхиень дээшэлүүлхэ зорилго табигданхай.

Татарай уранзохёолшод һүүлэй 4 жэлдэ Москвада 74 ном ород хэлэн дээрэ гаргаһан байна. Литература болон искусствын декадада зорюулагдажа, танай уранзохёолшодой 20 гаран ном ород хэлэн дээрэ хэблэгдэхээр хараалагдана. Энэ хадаа амжалтынтнай элеэр гэршэлнэ бшуу. Ородой болон бүхэдэлхэйн түрүү зохёолшодтой хамта арад түмэнэй хэрэгэй түлөө тэмсэжэ байһандаа бидэ, уранзохёолшод, омогорхон баясанабди.

Манай совет арад коммунизмын харгыгаар дабшажа ябана. Эдэнэй баатарлиг ажал хүдэлмэриие гүнзэгыгөөр, зүбөөр харуулха гээшэ уранзохёолшодой нангин уялга болоно. Теэд энэ уялгаяа үшөө гүйсэд һайнаар дүүргэжэ шаданагүйбди. Олонхи номууд гүнзэгы удхагүйгөөр бэшэгдэнэ, ажабайдал һулаар харуулагдана. Уран найруулгынгаа талааршье ахир байна. Зарим нүхэднай ажабайдалай бусалаан худар шурган оронгүй, жэжэ темээр һамаарна. Эдэ бүгэдэ литературын саашанхи хүгжэлтэдэ һаад тойбо татана.

Национальна литература яһала эдеэшэжэ, тэрэниие һайнаар оршуулха саг тулажа ерээд байна. Татарай литература оршуулгаараа түрүү һуури эзэлдэг юм. Ахадүү республикануудай зохёолшод энээнһээ хойшо харилсаагаа бүри бэхижүүлжэ, бэе бэедээ айлшалалсажа, бэе бэедээ туһалалсажа, номуудаа оршуулалсажа байха зэргэтэй.

Үшөө дахин таанадта баяр хүргөөд, ажалдатнай ехэ амжалта, жаргал хүсэнэб. Уранзохёолшоднай арадтаа һайшаагдамаар зохёол бэшээд лэ байбал жаргалтайгаар ажаһууха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: республикын уранзохёолшодой III съездэ хабаадагшад (зүүн гарһаа) Д. Жалсараев, Ч. Намжилов, Б. Мазаев, С. Элляй, Д. Мадасон гэгшэд заседаниин-забһарлалгын үедэ хөөрэлдэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

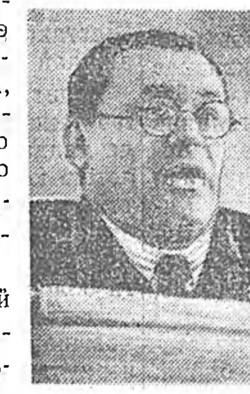
☆ ☆

Дүй дүршэлөө халан абалсаял

(Эрхүүгэй Уранзохёолшодой союзай правлениин харюусалгата секретарь Г. Кунгуровай хэлэһэн үгэһөө)

Эрхүүгэй областиин уранзохёолшодой үмэнэһөө Бурядай уранзохёолшодой III съездэ халуун баяр хүргэнэб. Бидэ мүнөө айхабтар ехэ түүхэтэ сагта ажаллажа байнабди. Партиин XX съездын табиһан асари ехэ зорилгонууд бидэниие зоригжуулна.

Манай парти уранзохёолшодой хүдэлмэридэ саг үргэлжэ туһа хүргэжэ байдаг. Литература, искусствоя ажабайдалтай нягта холбоотойгоор хүгжөөхэ тухай нүхэр Н. С. Хрущевой заабари тон ехэ удхашанартай.

Сибириин арадуудай нэгэн—бурят арадай дунда оюун бэлигтэй үльгэршэд, түүхэшэд, дуушад олон. А. Тороев, П. Дмитриев болон бусад арад зонойнгоо дунда үнинэй мэдээжэ болонхой. Танай арадай аман зохёол баян юм. Мүнөө «Гэсэрые» бүхы дээрэнь хэблэхээр болоо. Мүн Монголой эрдэмтэ Дамдинсүрэнэй бэшэһэн «Гэсэр» тухай ном хэблэбэл, һайн байгаа.

Бурят литература һүүлэй үедэ ехээр хүгжэжэ байнхай. Гэбэшье, үхибүүдтэ зорюулжа бэшэгдэһэн зохёол үшөөл хомор. Эрхүүгэй номой хэблэл «Түрэл хизаар» гэжэ үхибүүдэй альманах гаргадаг. Тиимэ альманах Бурядташье гаргагдадаг болохоор байна.

Ахадүү арадуудай уран зохёолнуудые оршуулха хэрэг ехэ удхашанартай. Бурят литературын зохёолнуудые поэт Ольхон һайнаар оршуулдаг байһан юм. Тэрэшэлэн нүхэд Седых, Луговской болон бусад оршуулга хэдэг. Һүүлэй үедэ Эрхүүгэй залуу уранзохёолшод мүн лэ оршуулга хэжэ эхилэнхэй.

«Байгалай хажууда хүмүүжээбди» гэһэн зохёолой согсолбори Усть-Ордын Бурядай округто һаяхан хэблэгдэн гараһан байна. Тэрээн соонь залуу поэдүүдэй зохёолнууд оруулагдаа. Усть-Ордын залуу уранзохёолшодто туһаламжа болгон тусхай семинар үнгэргэхөөр хараалагдана.

Эрхүүгэй университедэй багшанар: профессор В. Д. Кудрявцев, Н. О. Шаракшинова, В. Ц. Найдаков болон бусад бурят литературые арад зоной дунда дэлгэрүүлхын тула ехэ хүдэлмэри хэнэ. Бурят уран зохёол, литературна хэлэ бурят отделениин студентнүүд шудалдаг байна. Эдэ асуудалнуудаар дипломно хүдэлмэришье бэшэгдэдэг.

Удха һайнтай, уран найруулгатай зохёолнуудые бэшэхын тула хүршэ һуудаг Эрхүүгэй областиин, Бурядай АССР-эй уранзохёолшод ходо уулзажа, мэргэжэл шадабаряа, дүй дүршэлөө абалсажа, творческо хүдэлмэридөө шэнэ амжалта туйлаха ёһотой.

Хани барисаамнай улам бэхижэг лэ!

(Яхадай уранзохёолшо С. Р. Элляй гэгшын хэлэһэн үгэһөө)

Яхадай уранзохёолшодой үмэнэһөө халуун баяр хүргөөд, ажал хүдэлмэридөө ехэ амжалта туйлахыетнай үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб.

Бэе бэеэ ехээр хүндэлдэг хоёр нүхэд гэнтэ уулзашахадаа, хэлэхэ үгэеэ оложо ядан байтараа, дуугүйгөөр тэбэрилдэжэ, таалалдашадаг юм. Эгээл тэрээн шэнги юумэн мүнөө боложо байна.

Юуб гэхэдэ, бурят, яхад арадууд анха үнинэй хүршэ ханинар байгаа бшуу. Хоёр арадаймнай хоорондо ямаршье хёмороон арсалдаан болодоггүй һэн гэжэ түүхын баримтанууд гэршэлнэ. Тэдэнэр аха дүүнэр шэнгеэр эбтэй эетэй ажаһуудаг байһан юм. Татар, бурят арадууд яхадуудтай нэгэ уг гарбалтай байһан юм гэжэ яхад арадай нэгэ үльгэр соо хэлэгдэдэг. Нээрээшье арад зонооймнай абари зан, заншал, гуримынь адлишуу бшуу. Яхад хэлэндэ бурят, монгол үгэнүүд олон байдаг.

Яхад хадаа Совет засагай үедэ туйлай ехээр хүгжэһэн орон мүн. Манай республика байгаалиингаа баялигаар Советскэ Союз соогоо түрүү һууринуудай нэгые эзэлнэ. Бүхы гүрэн доторхи алтанай табанай нэгэ хубинь, ангай арһанай мүн лэ табанай нэгэ хубинь, слюдагай, хара туулганай далан процентһээ ехэнь, алмазай 90 процентһээ ехэнь Яхадта бии юм.

Арадаймнай ажахын хүгжэхэтэй хамта, соёл культурань урган һалбарна. Манай уранзохёолшод республикаһаа бүри холуур суудагаража байнхай. 1957 оной декабрь һарада Яхадай литературын, искусствын вечернүүд Москвада үнгэргэгдэһэн юм.

Советскэ Союзай элдэб үндэһэ яһатанай уранзохёолшодтой хани барисаатай болонхойбди. Яхад, бурят уранзохёолшодойшье холбоо барисаан бэхижээ. Мүнөө бэе бэедээ айлшалалсажа, дүршэлөө андалдан абалсадаг болообди.

Гэхэ зуура, бидэнэр холбоо барисаагаа, хамтаараа ажаллаха ябадалаа бүри һайжаруулха арга боломжотойбди. Манай номууд эндэтнай тон үсөөнөөр хүрэжэ ерэнэ. Дүй дүршэлөө халан абалсахын түлөө ахадүү литературануудай түлөөлэгшэдэй хамтын суглаа хэдэг болохоор болообди. Түрэл совет арадайнгаа агуухэ хэрэг харуулһан уран литература хамтынгаа хүсөөр зохёохо гээшэ бүхы уранзохёолшодой нангин уялга мүн.

Үхибүүдтэ һайн номууд хэрэгтэй

(Түнхэнэй аймагай Зүүн Мүрэнэй һургуулиин багша Д. Будаевай хэлэһэн үгэһөө)

Ерээдүй сагта коммунизм байгуулагшад болохо үхибүүдтэ зорюулагдаһан хүмүүжүүлхы удхашанартай һайн номууд хэрэгтэй. Гэбэшье, манай уранзохёолшод үхибүүдтэ ном бэшэхэдээ, гол түлэб арадай аман зохёолые хэрэглэһэн уран найруулгаар лэ хүдэлмэреэ хизаарлана.

Зарим уранзохёолшод үхибүүдэй зан абариие, һургуулиин ажабайдалые муугаар мэдэнэ. Зохёолнуудайнь хэлэн үхибүүдтэ ойлгосогүй байдаг.

Уранзохёолшо Д. Жалсараевай «Үдын эрьедэ» гэжэ поэмэ, бусадшье уранзохёолшодой номууд энээндэ жэшээ болоно.

Манай һургуулиин багшанар үхибүүдтэ, һургуулиинхидта зорюулһан номуудые багаар бэшэнэт гэжэ таанар, уранзохёолшодто дамжуулхыем намда найдаһан байна. Һайн шүлэгүүд, бишыхан пьесэнүүд үгы шахуу. Үхибүүдэй бурят хэлэн дээрэ дуулаха дуун оройдоошье байдаггүй гэхээр. Хэблэлһээ гараһан номууд таарамжатай зохидоор шэмэглэгдэнэгүй.

Һургуулиинхидай ажабайдал, ажал хүдэлмэри тухайнь хэншье бэшэнэгүй. Зунай сагта манда ерээд, һургуу-

лиимнай үхибүүдэй ажабайдалые, пионернүүдэй үйлэдбэриин лагерьнуудай һонирхолтой ажал хүдэлмэриие харыт. Һургуулиимнай багшанар һурагшадайнгаа зунай амаралтые, ажалыень һонирхолтойгоор үнгэргэнэ. Нёдондо пионернүүднай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хартаабха һайнаар ургуулһан юм. Мүнөө жэл богонихон болзор соо хэнэйшье туһаламжагүйгөөр 300 тонно силосэй багтаха бетондомол траншей хэһэн байна. Мүн 435 тонно силос дараа.

Иимэ лагерь болон бригаданууд республика доторнай үсөөн бэшэ. Энэмнай одоол хахалагдаагүй шэнэ газар гээшэ бэшэ гү? Уранзохёолшодой мэргэжэл шадабаряа харуулха газар ёһотойл эндэ байна.

Уранзохёолшо Х. Намсараев «Эдир һурагшадай бригада» гэжэ повесть соогоо зунай сагта хэһэн һурагшадай ажал яһала һайнаар харууланхай. Гэбэшье, мүнөө үеын техникэ, хүндэ хүшэр ажалые механизацилга оройдоо харуулагдаагүй, һурагшадынь гараараа хара хүдэлмэри хэнэ. Энэ нэгэ бага таарамжагүй болоно. Манай уранзохёолшод һайшаалта олохон геройнуудай түхэл шарайе һайнаар харуулжа шадаа. Гэбэшье, жиирэй коммунистнууд болон үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ байһан түрүүшүүлэй дундаһаа уран зохёолдомнай һайшаалта геройнууд үшөөл харуулагдаагүй байһаар.

Петропавловкын хүүгэдэй яслида

Аймагай центрын предприятинуудай хүдэлмэришэд болон эмхи зургаануудай алба хаагшад үглөөгүүр Петропавловка тосхонойнгоо хүүгэдэй яслида үхибүүдээ асардаг.

— Тамара Филипповна, мүнөөдэр багшанарай суглаанай эхилхэһээ урид хүбүүгээ яаража эдеэлүүлбэб,—гээд, эхэнь хүбүүгээ нянида үгэхэ зуураа, хэлэнэ.

Тамара Филипповна Вершинина наартай зохидоор угтажа абамсаараа, «гэдэһэмнай садажа, унтаха сагнай дүтэлөө» гээд, шоглон хэлэнэ. Коля хүбүүниинь няниингаа хэлэһэн үгые зүбшөөһэн шэнгеэр, мүндэгэр шарахан толгойгоо дохилзуулаад абана...

Хоёр һаратай «нялхануудһаа» эхилээд, гурба наһа гүйсэжэ, горьтойхон болоһон үхибүүд эндэ бии. Тэдэнэй олонхинь һаял хэлэндэ орожо, «эжы», «аба», «няня», «баба» гэжэ үгэлнэд. Зарим нэгэниинь бүришье орёо үгэнүүдые хэлэдэг болонхой. Тэдэниие хэлэндэ һургаха гэжэ үдэр бүри тусхай хэшээл үнгэргэгдэдэг. Хүүгэд һонирхолтой наадаар наададаг. Гурба наһа хүрэжэ ябаһан хүүгэд байгаалиие, амитадые харуулһан зурагуудай удхые хэлэжэ һуралсадаг, пластелинаар элдэб юумэ хэдэг байна. Гурбатай болохоёо ябаһан Таня Шишмарева, Люда Юдина, Наташа Доноева, Толя Мунгалов болон бусад уран шүлэг, дуунуудые мэдэдэг. Тэдэнэй шүлэг хэлэжэ, мэдэхэ дуугаа дуулахыень шагнахада наартай гээшэнь!

Яслиин гэрэй хажууда унталгын һэрюун байра, нааданай газар, «хада», сэсэрлиг гэхэ мэтэ бии. Хүүгэд тэндэ ехэнхи сагаа сэбэр агаарта үнгэргэнэ. Хэлэндэ ороһон хүүгэдтэ элдэб үльгэр түүхэ хөөрэжэ үгэдэг. Мэргэжэлтэй повар Прасковья Филипповна Федотова шүлэ, тоһотой каша, жэмэсэй компот амтатайгаар бэлдээд, хүүгэдээ угтана. Хүүгэд столоводо садатараа эдеэлээд, амархаяа тусхай таһалгануудхудар ороно...

Үхибүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ нянинууд, Вершинина, Калмынина, мүн эндэ арба гаран жэл хүдэлһэн Шестакова, Федотова оролдосото ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Яслида ерэгшэдые коллективтэйгээ танилсуулха, өөһэдынгөө гуримда дадхааха гэжэ сестра-хүмүүжүүлэгшэ комсомолка Фролова горьтойхон оролдолго гаргана. Түрүүшын үдэр түрэлхидһөө һалажа ядаһан хүүгэд эндэ гэртээ байһан шэнги болоо.

Иигэжэ олон хүдэлмэришэд, алба хаагшад, илангаяа гэрэй эзэн эхэнэрнүүд үхибүүдэйнгээ хойноһоо һанаагаа зобонгүй, ажалда ябаха арга олоно.

Н. Гуслякова.

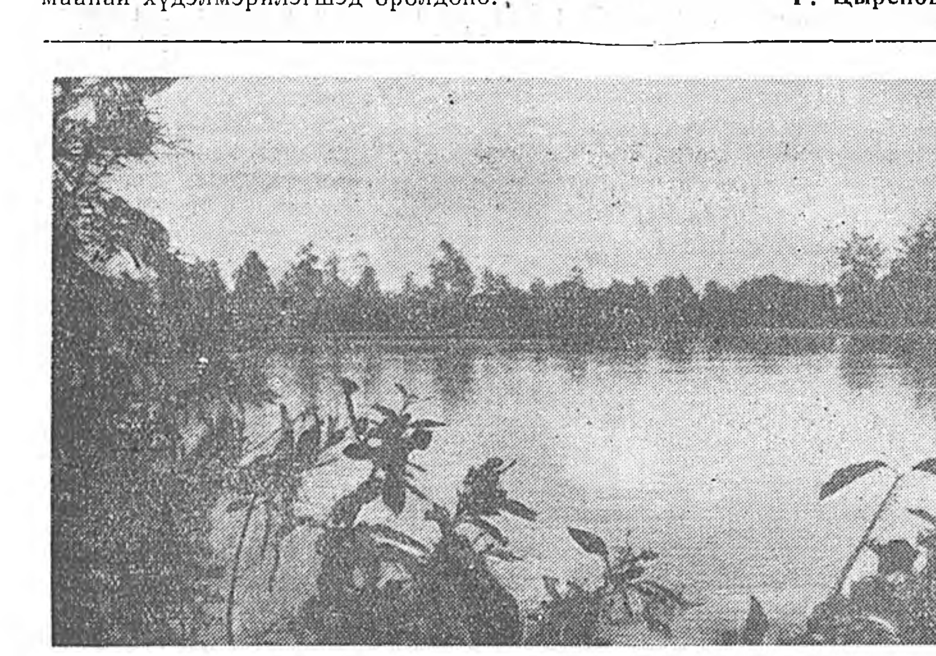
Шэнэ магазинууд нээгдэнэ

Суво-Баянголой сельпогой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Терентьев) колхозуудай малай гүүртэнүүдтэ магазин нээжэ, тэндэ ажалладаг колхознигуудые эд бараагаар хангаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна.

Тус сельпо Баргажанай аймагай эгээл ехэ колхозуудай нэгэн болохо Карл Марксын нэрэмжэтэ, «Авангард» колхозуудые худалдаа наймаагаар хангадаг юм. Гансахан Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гушаад мянган мал хэдэн арбаад гүүртэнүүдтэ байрланхай. Тэдэ гүүртэнүүдтэ хүдэлдэг малшадые үргэн хэрэглэлэй эд бараагаар таһалдалгүй хангаха гэжэ наймаанай хүдэлмэрилэгшэд оролдоно.

Магазинуудые олоор нээхын тулада сельпогой правлени барилгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Хори гаран гүүртын оршодог Хара Уһан гэжэ газарта типовой гэр барижа, шэнэ магазин нээгдэбэ. Наймаалагшаар хүдэлдэг Радна Бадмаев гэгшэ малшадые элдэб эд хэрэгсэлээр, эдеэ хоолой зүйлөөршье элбэгээр хангана. Эд бараа наймаалха һара бүриин түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Гадна, малай олон гүүртэнүүдэй байдаг Соёл гэжэ газарта үшөө нэгэ шэнэ магазинай байра ашаглалгада үгтэхэ дүтэлөө. Тиихэдэ Баргажанай РТС-эй дэргэдэ пекарни баригдажа, эндэхи ажалшадые хилээмээр таһалдуулхаяа болибо.

Р. Цыренов.

Аажамаар урдаһан Баргажан... **З. Веснинагай** фотоэтюд.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Советскэ морягууд Стокгольмдо ошоод байна

СТОКГОЛЬМ, сентябриин 10. (ТАСС). Стокгольмдо хани ёһоор айлшалжа ошоод байһан «Октябрьская революция» гэжэ крейсерэй, «Отчаянный» гэжэ эсминецын морягууд Швециин столицые харалгаяа үргэлжэлүүлээ. «Де Лавальс онгтурбин аб» гэжэ фирмын машина бүтээлгын заводые, «Хельсингборгс фрюсхюс аб» гэжэ фирмын заводуудта советскэ хэдэн офицернүүд орожо хараа. Городой засаг баригшад Стокгольмын ратушада сайлалга хэжэ, советскэ олон морягуудые хүндэлһэн байна. Швециин далайн сэрэгэй хүсэнүүдые командалагша вице-адмирал Эрикссон сайлалга хэжэ, советскэ корабльнуудай отрядай ахалагша офицернүүдые хүндэлөө.

Крейсер болон эсминец дээрэ хүн зоной гаража харахыень үсэгэлдэр үдын хойно зүбшөөгдэһэн байгаа. Советскэ корабльнууд дээрэ 4 мянга гаран хүн гаража хараа.

Үдэшэнь городой Кунгстредгорден гэжэ сад соо Хойто флодой дуу, хатарай ансамбль концерт харуулаа. Олон тоото сугларагшад концертыень ехээр һонирхоһон байна.

Советскэ корабльнуудай айлшалжа байһанда Швециин хэблэл урда мэтэ ехэ анхарал хандуулна.

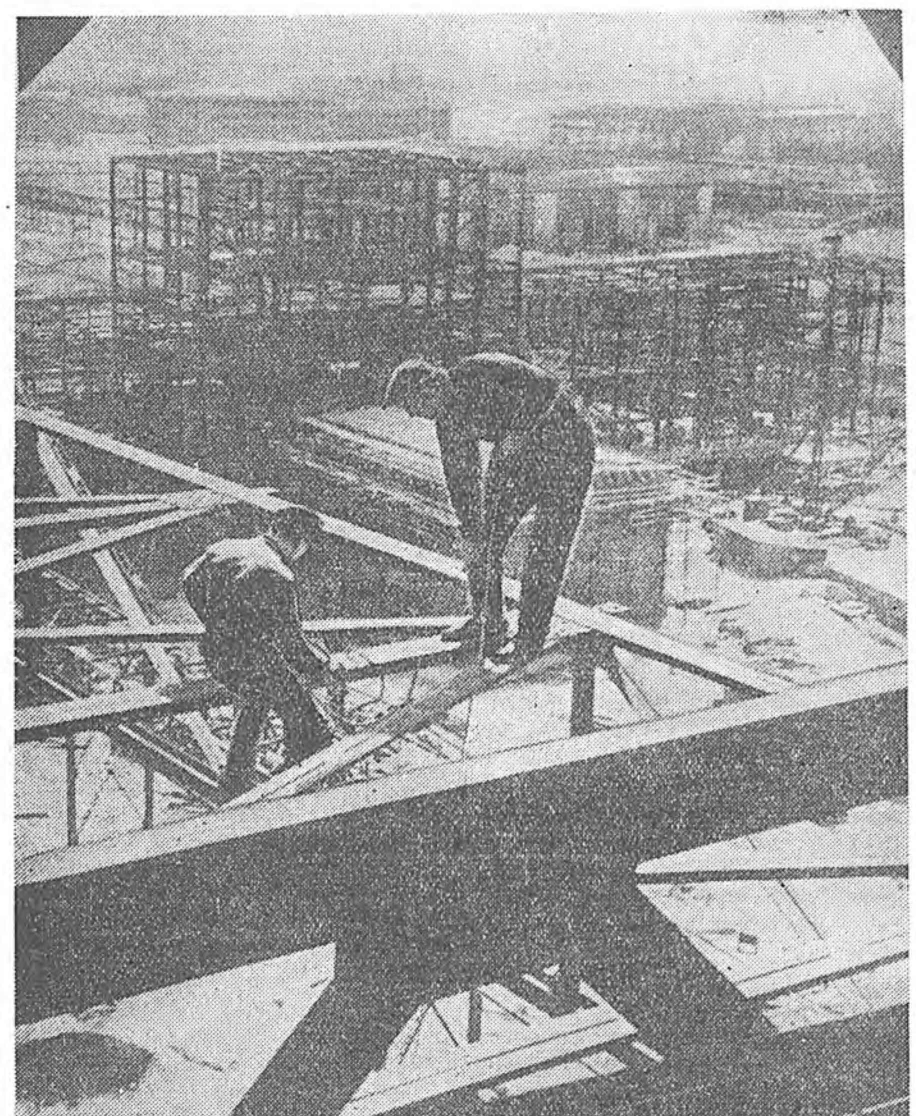
Хитадай газар дээгүүр Америкын самолёдуудай ниидэһые Хитадай правительство буруушаана

ПЕКИН, сентябриин 10. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулба: мүнөөдэр 7 час 00 минутада Америкын далайн флодой харуулай самолёт Цюаньчжоу, Мэйчжоу (Фуцзянь провинци) аралай районой Хитадта хамаатай уһан дээгүүр, Мэйчжоу арал дээгүүр ниидэһэн байна.

Мүн энэ үдэр 9 час багта Америкын тагнуулай самолёт Фуцзянь, Цзянси, Гуандун провинцинууд дээгүүр тагнуул хэхэ зорилгоор ниидэжэ гараа.

Хитадай Арадай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ доро дурсагдаһан мэдүүлгэ хэхээр түлөөлэгдэбэ: сентябриин 7-до, сентябриин 8-да Америкын сэрэгэй корабльнуудай манай орондо харьяатай уһанда хоёр дахин нэбтэрэн ороһоной һүүлээр, США-гэй сэрэгэй самолёдууд манай ороной газар дээгүүр дахяад ниидэбэ. Энэ ушар Хитадай бэеэ даанхай байдалда халдан ороһон горьтойхон хорото ябадал болохоһоо гадна, зорюута хэгдэһэн сэрэгэй үһэрилгэ мүн болоно.

Хитадай правительство хадаа эдэ хорото аашануудые хэжэ байһан тухайнь нэгэтэ бэшэ уридшалан һануулһан байгаа, гэбэшье, Америкын эзэрхэг түримхэйшүүл өөһэдтөөл муу юумэ хэжэ байһаар. Буу зэбсэгээр заналта хэжэ, хитад арадые хэзээдэшье айлгажа шадахагүй. Энэ хорото ааша хэжэ байһан тухайнь Хитадай правительство гурбадахяа шангаар уридшалан һануулна.

Германска Демократическа Республика. Тэбхэр тэбхэрээр хэблэһэн хүрин нүүрһэ, кокс, газ, электроэнерги бүтээхэ айхабтар томо комбинат Коттбус гэжэ округой Хойерсверд гэжэ газарта баригдажа байна. **Зураг дээрэ:** хүдэлмэришэд комбинадай түрүүшын электростанциин булад түхеэрэлгэнүүдые хабсаргажа байна.

Центральбилдын фото.

СЕПГ-гэй Центральна Комитедтэ КПСС-эй Центральна Комитедэй үгэһэн бэлэг

БЕРЛИН, сентябриин 10. (ТАСС). Научна коммунизмын үндэһэ һуури табигша, немец арадай агууехэ хүбүүн Карл Марксын ажабайдал, ажал-ябуулгые харуулһан «Страницы великой жизни» гэжэ советскэ документальна фильмые КПСС-эй Центральна Комитет СЕПГ-гэй ЦК-да бэлэг болгон үгэһэн юм. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй даалгабаряар энэ фильмые СССР-эй хэрэгүүдээр ГДР-тэ байдаг саг зуурын этигэмжэтэ С. Т. Аставин СЕПГ-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Вальтер Ульбрихтда мүнөөдэр дамжуулан үгөө.

СЕПГ-гэй Центральна Комитедэй зүгһөө В. Ульбрихт КПСС-эй ЦК-да баясхалан хүргөөд, энэ бэлэг хадаа Марксын тодорхойлон зааһан агууехэ сурталые ГДР-тэ бодотоор бэелүүлжэ байһан немец ажалшадта илангаяа үнэтэй гэжэ мэдүүлээ. Пролетариадые, бүхы мүлжэгдэгшэдые сүлөөлхэ хэрэгтэ ажал-ябуулгаяа сүм зорюулһан Карл Марксын ажабайдалай замтай, политическэ тэмсэлтэй немецкэ ажалшадые бүри үргэнөөр танилсуулхада энэ фильм туһалха гэжэ В. Ульбрихт хэлээ.

Ахадүү хоёр партиин хоорондоо нягта холбоотой байһые КПСС-эй ЦК-гэй энэ бэлэг үшөө дахин гэршэлнэ гэжэ В. Ульбрихт тэмдэглэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гэй бэлэг дамжуулан үгэлгын болоходо СЕПГ-гэй ЦК-гэй политбюрогой гэшүүндэ кандидат А. Курелла, СЕПГ-гэй ЦК-гэй гэшүүн П. Флорин, СЕПГ-гэй ЦК-гэй дэргэдэхи партийна дээдэ һургуулиин директор, СЕПГ-гэй ЦК-гэй гэшүүн Х. Вольф болон бусад байлсаа.

Ливандахи байдал

БЕЙРУТ, сентябриин 10. (ТАСС). Ливанай хойто талын хадалиг газартай Шуф гэжэ районие восстани хэгшэд эзэлжэ байдаг юм. Тэрэ район руу Америкын сэрэгүүд нэбтэрэн орохые оролдоо гэжэ Ливанай хэблэл мэдээсэнэ. Хэблэлэй зааһанай ёһоор Ливанай восстани хэгшэд Америкын солдадуудые ехээр буудахадань, американхид сухариха баатай болоһон байна.

Хаммаршельдын Бейрудтэ ерээд байһан тухай

БЕЙРУТ, сентябриин 10. (ТАСС). Дүтын болон Дунда Зүүн зүгэй оронуудаар аяншалжа ябаһан ООН-эй генеральна секретарь Даг Хаммаршельд Амманһаа үсэгэлдэр үдэшэ Бейрудтэ ерээ.

Бейрудэй радиогой дамжуулһанай ёһоор Ливанай шэнэ президент Фуад Шехабтай, тэрэшэлэн правительствын гэшүүдтэй Хаммаршельд мүнөө уулзаха юм ха. ООН-эй Генеральна Ассамблейн сессиин шиидхэбэриие дүүргэлтэ болгожо, Америкын сэрэгүүдые Ливанһаа түргэнөөр гаргаха тухай асуудал Хаммаршельд Ливанда хэлсээ хэхэдээ гол түлэб зүбшэхэ юм ха гэжэ хэблэл заана.

«Телеграф» газетэ иигэжэ бэшэнэ. Америкэһээ Ливанда байдаг элшэн сайдтай, Атлантическа далайн зүүн талын хубида, Дундада далайда США-һаа байдаг зэбсэгтэ хүсэнүүдые командалагша адмирал Холлуэ гэгшэтэй үсэгэлдэр Шамун зүблөө хээ. Ливанһаа Америкын сэрэгүүдые гаргахые буруушаанаб, үгышье һаа тэдэнэй орондо «уласхоорондын полицейскэ сэрэгүүдые оруулха» эрилтэ хэхэб гэжэ Шамун мэдүүлээ гээд зааха зуураа, Шамунай энэ һанамжые генерал Шехаб буруушаана гээд газетэ тэмдэглэнэ.

Ливанай оппозици Хаммаршельддэ ното дамжуулан үгэхэ гэжэ шиидээ. Ливанһаа Америкын сэрэгүүдые гаргаха тухай асуудалаар Ливанай олониитын хараа бодолые тэрэ ното соогоо найруулха юм ха гэжэ газетэ мэдээсэнэ.

Хитад арадай ех… зэбүүрхэл

ПЕКИН, сентябриин 10. (ТА… Тайванай хоолой шадар США… чанкайшистска дээрмэшэдэй… сэрэгэй үһэрилгые буруушааһа… митингнүүд, демонстрацинууд… Хитад орон дотор эдэ үдэрнү… боложо, тэдээндэ олон миллио… хабаадаа.

Алас Дурна зүгтэ эб найра… хамгаалхаар, эрье шадарай Ш… мыньдао, Мацзудао аралнууды… лөөлхэ, анханайнь газар б… Тайвань аралые Хитадай Ар… Республикада тэхэрюулэн бу… гэһэн өөһэдынгөө үнэн зүб эрх… хамгаалхаар хүсэд шиидэнги б… наа хүдэлмэришэд, таряашад… дентнүүд, Арадай-сүлөөрэлгын… миин сэрэгшэд, элдэб ажал… хүнүүд хүгшэн залуугүй мэдүү… байна.

Ханчжоу городто олон зоно… баадалгатай ехэ митинг болоо… нань провинцида болоһон ми… демонстрацинуудта 20 миллио… зон хабаадаа. Фуцзянь провин… Чуньу гэжэ хахад арал дээрэ б… шаалгын демонстраци мүн лэ б… һон байна.

Ороноо, мүн өөрынгөө Ара… сүлөөрэлгын армиие бухы ш… юумээр хангажа, Америкын … хэг түримхэйшүүлэй хорото а… нуудта шанга сохилто үгэхын … да промышленность болон … ажахыда шэнэ амжалтану… түйлахаар шиидэнги байһанаа… талан абаһан тогтоолнууд б… декларацинууд соогоо митинг… монстрацинуудта хабаадагшад… шэлэн мэдүүлээ.

Аньшаниин, Пекинэй, Чунц… металлургнууд хэдэн мянган т… булад түсэбһөө гадуур орондоо… луулжа үгэхэ гэһэн уялгану… абаба.

Америкын эзэрхэг түримхэйш… тэй хэгдэхэ тэмсэлэй түрүү зэ… байһан Фуцзянь провинциин а… шад Чжоу Энь-лайн сентяб… 6-най мэдүүлгые, мүн гүрэнэй… ховно зүблөөнэй заседани… Мао Цзэ-дунай хэлэһэн үгые… ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаа. … жоуска станок бүтээлгын зав… коллектив 90 станок түсэбэй … 45 хоног соо дүүргэхээр хараа… аад, тэрэнээ 20 үдэрэй турша… бүтээжэ гаргаха гэһэн уялга…

Ороной бусад районуудайх… адляар, энэ провинцида арад з… дундаһаа зэбсэгтэ отрядууд… гуулагдана. Харгы зам, хү… һуурин газарнууд болон д… эрьеые хамгаалха, буу зэбсэг… хэрэгтэнь Арадай-сүлөөрэлгын… миин частьнуудта эдэ отряду… һална. Чанкайшистнуудай, тэ… американска эзэдэй гаргажа… һан хорото аашын хойноһоо Д… Сяодэн аралнууд болон Хуанц… жэ хахад арал дээрэ арадай ду… һаа байгуулагдаһан зэбсэгтэ … дууд Арадай-сүлөөрэлгын ар… сэрэгшэдтэй хамта һүни үд… хёрхо хурсаар ажаглан хар… байна. Цзянтоу городые чан… шистска артиллери сентябриин… буудаһан байгаа. Энэ … аашыень городой хүн зон… ехээр шоо шобто харан буруушаа…

Центральна газетэнүүдэй … цинуудта үдэр бүри хэдэн м… бэшэг ороно. Правительствын… тикые шууд сэхээр дэмжэжэ б… тухайгаа, Америкын империа… нуудай эзэрхэг түримхэй ябу… сухарюулан сохихын тулада … хүсэ шадалаа зорюулхаар хүсэ… лэн байһан тухайгаа бэшэгт… авторнууд мэдүүлнэ.

КНР-эй эрье шадара… университедые чанкайшистнууд бууда…

ПЕКИН, сентябриин 10. (ТА… Синьхуа агентствын корреспо… Сямынь городһоо иигэжэ дамж… на: Цзиньмыньдао арал дээрэ… бээлжэ байһан чанкайшистска… гүүд Сямыньска университедые… тябриин 9-дэ буудаа. Университ… ехэ зал, библиотекын, багш… студентнүүдэй хамтын байры… жууда 30 гаран һомон тэһэрэ… рээнһээ уламжалан олон гэр… ра һандаргагдаа, химическэ фа… тедэй дүрбэдэхи курсын студе… Цзянь-гу хүндөөр шархатаа.

Энэ хадаа Америкын импе… листнуудай тухиралтаар ча… шистска сэрэгүүдэй хэһэн шэ… рото ааша болоно. Энэнэй ур… һаяшаг чанкайшистнууд … Цзянтоу тосхоной энгэй хүн з… Сямынь городой гурбадахи … һургуулиие артиллереэр буу… байгаа.

Халан абамаар үүсхэл

Манай республикын партийна, советскэ болон олониитын организацинууд КПСС-эй XX съездын шиидхэбэриие, мүн партиин ЦК-гэй заабаринуудые бэелүүлэн, арад зоноо коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлжэ, орон дотороо коммунизм байгуулха хэрэгтэ зоригжуулан элсүүлнэ.

Арад зониие хүмүүжүүлхэ хүдэлмэриин хэды шэнээн шухала байһаниие Кабанскын аймагай жэшээһээ абажа, эндэ харуулха хүсэлэнтэйб. Энэ аймаг республикымнай томохон аймагуудай нэгэн мүн. Эндэхи промышленность түргэнөөр хүгжэнэ. Тэрээнтэй хамта, хүн зонойнь тоо ехээр ургаа. Цементын заводто хүдэлхэеэ, Байгалай загаһа барихаяа хэдэ мянган хүн нүүжэ ерэнхэй.

Гэхэ зуура, хүнгэн мүрөөр ажаһуухые хүсэдэг «шабашнигууд» тэндэ дайралдана. Тэдэнэр ниитын ёһо гурим эбдэн, архи намнажа, элдэб зүй бусын ябадал гаргана. Зариманиинь хулгай, хонжоо хэнэ, гүрэндэ, арад ниитэдэ хохидол ушаруулна.

Иимэ ушарые хараада абажа, партиин айком, аймгүйсэдком ниитын гурим шангаар сахиха хэмжээнүүдые абаба. Һаяхан аймагай Соведэй сесси дээрэ ниитын гурим һайнаар сахиха тухай асуудал тусгаар зүбшэн хэлсэгдээ. Зохихо хэмжээ абажа байхыень аймгүйсэдкомые, сомоной, поселково Соведүүдэй гүйсэдкомуудые, колхозуудай, эмхи зургаануудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалхаһаа гадна, милициин органуудта али болохо туһаламжа үзүүлхэ гэжэ дурадхаһан байгаа. Милицидэ туһалха бригадануудые арад зоной дунда хүндэтэй эдэбхитэдһээ эмхидхэхэ шухала гэжэ сесси тоолоһон байна.

Тэрээнһээ гадна, нютагай Соведүүдэй депутадуудай хабаадалгатайгаар, олониитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн дежурство һуурин газарнуудта суббото, воскресениин үдэр эмхидхэхээр хараалһан юм.

Аймагай Соведэй сессиин энэ шиидхэбэриин гүйсэдхэл нарин нягтаар хинагдан шалгагдана. Мүнөө һуурин тосхон бүхэндэ, промышленна ба барилгын газарнуудта гартаа улаан бүдтэй 2—4 хүнһөө бүридэһэн бригадмилецууд суббото болон воскресениин үдэшэ ябажа, олониитын ажана байдал сахидаг. Иигэжэ милициин хүдэлмэрилэгшэдтэ ехэхэн туһа хүргэнэ.

Гэхэтэй хамта, милицидэ туһалдаг бригаданууд хүдэлмэреэ нилээд һайжаруулаа. Тэдэнэй зэргэдэ үүсхэлтэй, һүбэлгэн хүнүүд нэмэжэ оробо. Эдэниие эдэбхитэй коммунистнууд, нютагуудай Соведүүдэй депутадууд толгойлдог юм. Жэшээнь, Большая Речка, Посольск тосхонуудтахи, мүн Боярск станцидахи бригадануудые коммунист нүхэд Баранов, Иевский, Суранов, Пермяков гэгшэд хүтэлбэрилнэ.

Сельскэ Соведүүдэй депутадууд: долоон жэлэй һургуулиин директор Марченко, загаһанай заводой директорэй орлогшо А. Григорьев, коммунистнууд Данеев, Четвериков, Морозов болон бусад өөһэдынгөө уялгые жэшээтэ һайнаар дүүргэхэһээ гадна, арад зоной, илангаяа залуушуулай дунда Совет хуули тухай хөөрэлдөө хэжэ, ниитын гурим журам наринаар сахюулна.

Бригадмилецуудые арад зон хүндэлдэг, али бүхы туһаламжа үзүүлдэг болонхой. Зарим ушарта бригадмилецууд өөһэдынгөө үүсхэлээр оперативна хэмжээ абадаг байна. Кабанск тосхондо нэгэ үдэшэ хэлхеэ холбооной конторһоо томилогдоһон түлөөлэгшэд патрульда ябажа байба. Гэнтэ нэгэ айлай газаа эхэнэрэй хашхарха абяан дуулдаба. Патруль Сокольников, Рыжков, Золотарев гэгшэд тэрэ дары тиишэ ошоһон байгаа. Тэндэ Кабанскын инкубаторна станциин хүдэлмэришэн Пластинин мэдээ алдатараа архи уужархёод, һамгаяа сохихоһоо байтагай, гартаа буу барижархёод алахам гэжэ аашалжа байба ха. Бригадмилецууд тэрэ хүниие номгодхон, бууень абажа, милицидэ тушаагаа һэн. Үглөөдэрынь Пластинин патрульнуудта баясхалан хүргөөд, саашадаа иимэ муухай ааша гаргахагүйб гэжэ мэдүүлһэн юм.

Мүн тэрэ һүни архи уугаад үйлсөөр ябажа, гурим журам эбдэһэн хэдэн шофёрнуудые эдэ патрульнууд бариһан байна.

Үшөө хоёр баримта дурдая. Посольск тосхондо городһоо айлшаар ошоһон Зинин гэгшэ ухаа мэдээ алдатараа хатуу харые залгяад, тэндэхи пионернүүдэй лагериин кухнида орожо, хэрүүл шууяа гаргаа. Тэрэ үедэ участогай милиционер нүхэр Морозов албан хэрэгээр ондоо тосхон ошоһон байшоо. Пионернүүдэй мэдээсэлээр бригадмилец В. И. Карташов тэрэ хулиганиие дары барижа, аймагай милицидэ тушааһан юм.

Загаһа барилгын нэгэ бригадада ажаллаһан нэрэ зүүдэг Брянский гэгшэ бага наһатай басага хүсөөр эдлээд, милициин хүдэлмэрилэгшын тэндэ үгы байһые һамбаашалан, тэрьедэхэ гэжэ һэдэхэдэнь, бригадмилецууд нүхэд Данеев, Пермяков гэгшэд тэрээниие барижа, аймагай милицидэ тушаагааһэн.

Мүнөө аймагай ажалшад участогай милициһээ гадна, бригадмилецуудта хандажа болохо гэжэ һайн мэдэдэг болоо. Кабанскынхид милициин органдо туһалха бригадануудые аймагай центртэ, бүхы тосхонуудта эмхидхээд, ажал-ябуулгадань али болохо туһаламжа үзүүлдэг байна.

Мүнөө кабанскынхид совет хуули, гурим журам эбдэгшэдтэй эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ зуураа, иимэ ябадалай гарахагүйн тула уридшалан һэргылхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Сомоной, поселково Соведүүдэй гүйсэдкомууд, тэндэхи партийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудтай хамта лекци, элидхэлнүүдые зоной дунда эмхидхэжэ, совет гражданин бүхэнэй эрхые, ниитын журамые һайнаар сахиха тухай ойлгуулжа үгэнэ.

Эдэ бүхы эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулдаг болоһоной эсэстэ хуули буса ябадал гаргалга, хулгай дээрмэ хэхэ гэхэ мэтэ үзэгдэл эрид үсөөрөө. Тиимэһээ Кабанскын аймагайхидай үүсхэлые республикын аймагуудай Соведүүд халан абаха бэзэ гэжэ найдагдана.

А. ВТОРУШИН, БурАССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министрын орлогшо.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД…

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26 Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32.74, отв. секретаря—27.37, отделов: партийной жизни и экономики—47.59, пропаганды и местной информации—35.14, культуры и быта — 34.05, писем трудящихся и переводов—24.74, корректорская—32.67, бухгалтерия—37.32. Для междугородных переговоров—16.

Н00836. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 4656